

ARKITEKTUDDANNELSEN I DANMARK

En rapport afgivet af et udvalg nedsat af kulturministeren

ex. 2

Betænkning

1076

MAJ 1986

ARKITEKTUDDANNELSEN I DANMARK MAJ 1986

Betænkning nr. 1076

Ka 00-58-bet

Trykt hos B. Stougaard Jensen, København

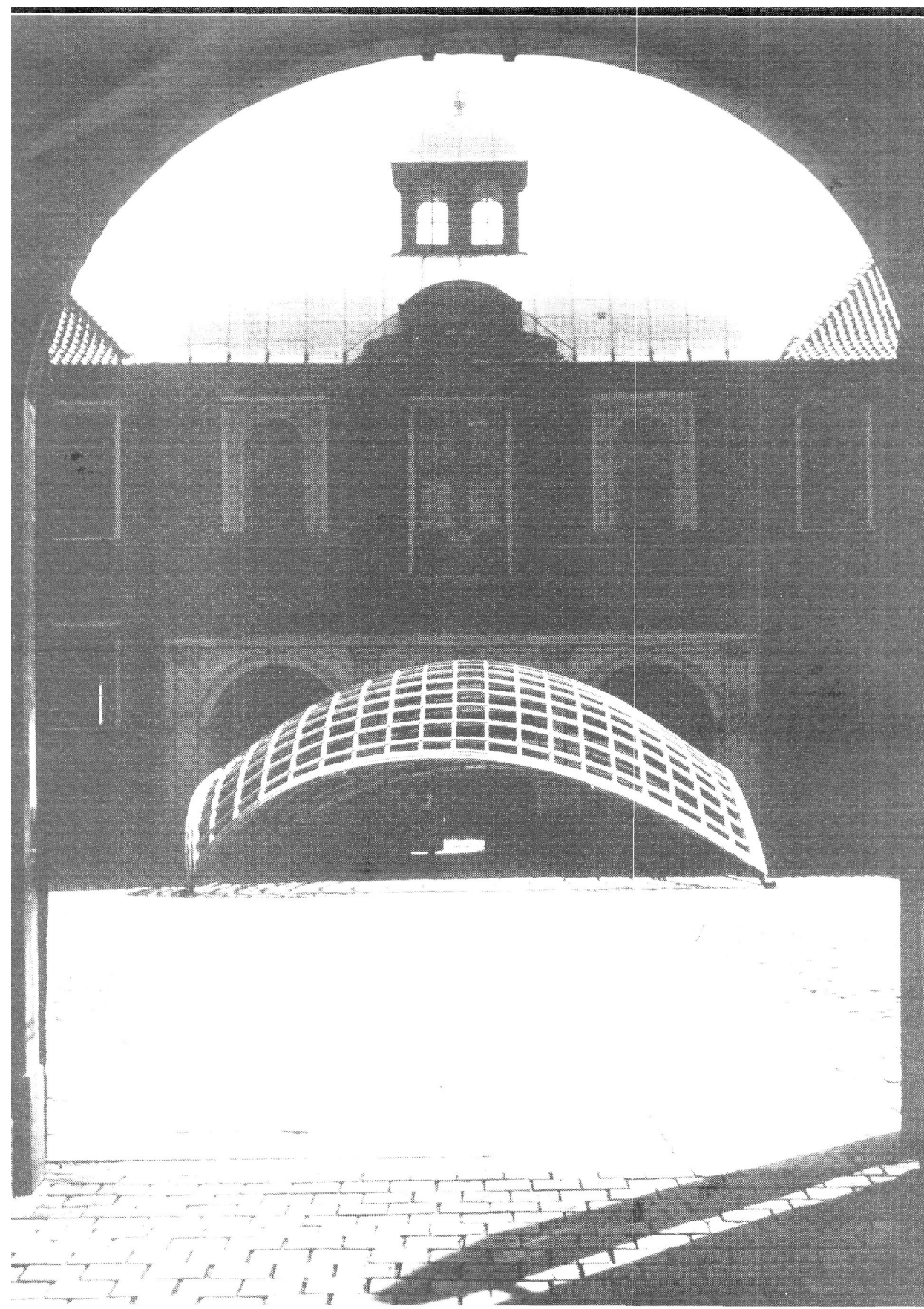
ISBN 87-503-6223-2

ARKITEKTUDDANNELSEN I DANMARK

**Rapport afgivet af et udvalg nedsat af
ministeren for kulturelle anliggender.**

Indhold: s.

KAPITEL 1	UDVALGETS NEDSÆTTELSE, KOMMISSORIUM OG SAMMENSÆTNING	3
KAPITEL 2	SAMMENFATNING	10
KAPITEL 3	ARKITEKTEN OG SAMFUNDET	17
KAPITEL 4	ARKITEKTENS KVALIFIKATIONER VED AFGANG	20
KAPITEL 5	ARKITEKTUDDANNELSENS ORGANISATION OG INDHOLD	24
KAPITEL 6	DE STUDERENDE OG LÆRERNE	43
KAPITEL 7	UDDANNELSESBEHOV OG -RESSOURCER	63
KAPITEL 8	ARKITEKTSKOLERNES LEDELSE	78
KAPITEL 9	HANDLINGSPLAN	83
	BILAGSFORTEGNELSE	88

1.

UDVALGETS NEDSÆTTELSE, SAMMENSÆTNING OG KOMMISSORIUM

Kunstakademiets arkitektskole har til huse på Charlottenborg og i Harsdorffs Palæ på Kongens Nytorv samt i ældre bolig- og industriejendomme i Gammelholmkvarteret bag Stærekassen og Udstillingsbygningen ved Charlottenborg. Billedet viser Charlottenborgs østfløj med Kuppelsalen opført i 1683. Foran portikoen er opstillet en hvælvkonstruktion udført af arkitektstuderende i 1980 under ledelse af lærere fra Institut for byggeteknik. Konstruktionen fremtræder som et forsøg på at minimere materialeforbruget ved

KAPITEL 1: UDVALGETS NEDSÆTTELSE, KOMMISSORIUM OG SAMMENSÆTNING

1.1.0 Udvalgets nedsættelse: Den 28. november 1985 behandlede folketinget "Forslag til folketingsbeslutning om en forsøgspraktikordning for arkitektstuderende" (Beslutningsforslag nr. B 35).

I sit første indlæg i debatten fastslog ministeren for kulturelle anliggender, at hun var enig i de hensigter, der lå til grund for det fremsatte forslag, men at hun ikke fandt det hensigtsmæssigt at behandle praktikproblemet isoleret fra andre problemer, hun mente at have konstateret inden for arkitektuddannelsen. Ministeren meddelte derfor tinget, at hun agtede at nedsætte et hurtigtarbejdende udvalg, der ville få til opgave at give ministeren et overblik over og en vurdering af de to arkitektskolers opgaver og ressourcer. Hun ville tillige bede udvalget skitsere, hvilke erhvervsfaglige krav, der måtte forventes at blive stillet til arkitekter i fremtiden.

Med en enkelt undtagelse tilsluttede folketingets partier sig ministerens beslutning. Flere ordførere gjorde det dog til en betingelse for deres tilslutning, at udvalgets rapport blev tilstillet folketinget allerede inden sommerferien.

1.2.0 Udvalgets kommisso- Udvalget blev nedsat den 6. januar 1986 med følgende kommissorium:

"Udvalget får til opgave at analysere

arkitektskolerne interne og eksterne forhold med henblik på at fremlægge problemer af styrelsesmæssig og økonomisk karakter mod anvisning af løsningsmodeller, der kan gøre arkitektskolerne mere funktionsdygtige og tidssvarende samt gøre arkitektuddannelsen markant. Udvalget afgiver betænkning senest den 15. maj 1986.

Udvalget må i denne sammenhæng analysere og vurdere følgende konkrete problemstillinger:

1. Skolernes økonomiske rammer.

Med baggrund i skolernes begrænsede økonomi må der opstilles en samordnet og sammenlignelig oversigt over ressourcernes faktiske anvendelse inden for arkitektuddannelserne. De økonomiske analyser/oversigter må vurderes ud fra egentlige pædagogiske behov, og således at ressourceanvendelsen kan ses i forhold til andre uddannelser inden for tilgrænsende fagområder. Mulighederne og det ønskelige i at søge at inddrage private midler (fonde, samarbejdsaftaler m.v.) i en videreudvikling af uddannelserne må vurderes.

2. Uddannelsens faglige indhold og prioritering mellem fagområder.

Vurdering af de traditionelle fag- og undervisningsområder i forhold til nye områder med henblik på en eventuel ændret prioritering ud fra de nutidige og fremtidige krav, der stilles til en arkitektuddannelse. En vurdering af forskningsbehovet, forskerrekruttering

og den nødvendige undervisningskapacitet set i forbindelse med etablering af en ny stillingsstruktur ved arkitektskolerne.

3. Den interne økonomiske og personale-mæssige prioritering.

Ud fra det ovennævnte må udvalget vurdere den interne ressourceanvendelse. Det søges sikret, at de studerende får en generel og bred uddannelse inden for samtlige discipliner inden for arkitektfaget. Analysen må afdække den faktiske ressourceanvendelse til administration, forskning, øvelser og undervisning ved de enkelte afdelinger og institutter og må ses i forbindelse med skolernes primære funktion - en optimal kvantitativ som kvalitativ undervisning af de studerende. Set i denne sammenhæng må udvalget ligeledes vurdere institutters og afdelingers koordination af studie-tilbud og en hensigtsmæssig fordeling af lærer- og andre personalemæssige ressourcer, herunder en vurdering af professorers, institut- og afdelingslederes kompetence og arbejdsområder.

4. Den gældende studieplan, optagelseskriterier og optagelseskvoter.

En vurdering af den gældende studieplan og om de ovennævnte analyser bør medføre ændringer af studieplan, optagelseskriterier m.v.

5. Praktikordninger.

Mulighederne for et konkret samvirke mellem undervisning og praksis. En

vurdering af form og indhold i en eventuel praktikordning, herunder overslag over økonomi og praktikmuligheder."

1.3.0 Udvalgets Den 24. januar 1986 beskikkede ministe-
sammensæt- ren følgende udvalgsmedlemmer:

ning Jørgen Harder Rasmussen
departementschef, Ministeriet for kul-
turelle anliggender,
udvalgets formand

Birgit Andersen
kontorchef, Undervisningsministeriet,
Direktoratet for de videregående uddan-
nelser

Sven-Ingvar Andersson
landskabsarkitekt M.D.L.,
professor ved Kunstakademiets arkitekt-
skole

Philip Arctander
arkitekt M.A.A.,
formand for Kulturministeriets Rådgiven-
de Udvalg Vedrørende Arkitektuddannelsen

Jens Thomas Arnfred
arkitekt M.A.A.

Svend Axelsson
arkitekt M.A.A.

Bente Beedholm
arkitekt M.A.A.,
rektor ved
Kunstakademiets arkitektskole

Eva Louise Buchgaard
arkitekt M.A.A.

Erik Bystrup
arkitekt,
faglig assistent ved Kunstakademiets
arkitektskole

Leif Christensen
 lektor, mag.art.,
 prorektor ved Københavns universitet

Knud Peter Harboe
 arkitekt M.A.A.,
 professor ved Danmarks tekniske Højskole

Arne Karlsen
 arkitekt M.A.A.,
 professor ved Arkitektskolen i Aarhus

Eva Koppel
 arkitekt M.A.A.

Tarquini Mårtensson
 arkitekt M..A.A.,
 stadsarkitekt i Lyngby-Tårnbæk kommune

Mogens Brandt Poulsen
 arkitekt M.A.A.,
 rektor for Arkitektskolen i Aarhus

Erik Chr. Sørensen
 arkitekt,
 professor ved Kunstakademiets arkitekt-
 skole.

De medlemmer, der er udpeget til at repræsentere institutioner, herunder skolernes rektorer, har ikke taget stilling til udvalgets forslag på deres institutioners vegne.

På det konstituerende møde blev det foreslået, at udvalget blev udvidet med repræsentanter for de studerende. Dette kunne ministeriet ikke tiltræde.

Kontorchef Hans Vilstrup, kulturministeriet, har deltaget i udvalgets møder.

Fuldmægtig Peter van Zaane, kultur-

ministeriet, har virket som sekretær for udvalget.

Ole Graah, kst. administrator ved Arkitektskolen i Aarhus, og Karl Aage Henk, inspektør ved Kunstakademiets arkitektskole, har deltaget i udvalgets møder og har virket som sekretærer for udvalgets underudvalg.

1.4.0 Udvalgets rapport:

Udvalgets kommissorium er meget omfattende. Det omfatter næsten alle uddannelsens forhold, og det berører direkte eller indirekte alle spørgsmål, der har været drøftet inden for uddannelsen, siden ministeriet i 1969 udsendte sin berømte "Betænkning nr. 517. En kulturpolitisk redegørelse". Mange af de problemer, kommissoriet indeholder, blev fremlagt og belyst allerede da.

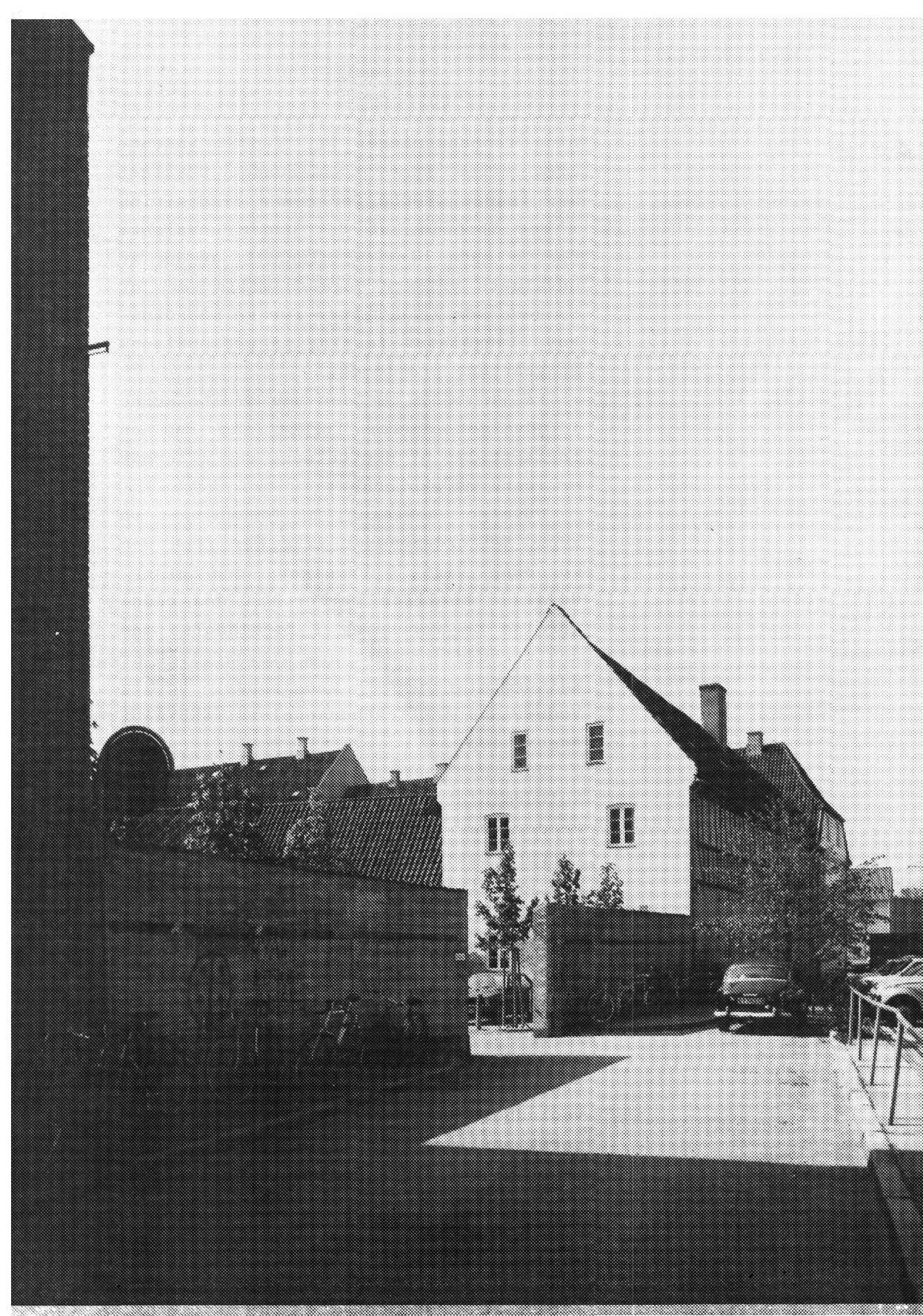
Med den knappe tid, der har været udvalget tilmålt, har det ikke været muligt for udvalget at sætte sig ind i alle de synspunkter, der har været udvekslet mellem ministeriet, skolerne og de faglige organisationer i de seneste år, og udvalget har ikke været i stand til at behandle alle dele af kommissoriet lige grundigt. Det har f.eks. ikke været muligt på det foreliggende grundlag at besvare kommissoriets pkt. 3: Skolernes interne økonomiske og personalemæssige prioritering. Udvalget har med bistand fra skolernes rektorer søgt at danne sig et overblik over den øjeblikkelige situation og har derpå tilrettelagt sit arbejde med størst vægt på de problemer, som udvalget ud fra

sine forudsætninger har fundet væsentlige eller mest presserende. Udvalget har fundet støtte for denne disposition i det forhold, at det under udvalgets første møde blev præciseret, at en af udvalgets primære opgaver ville være at fungere som igangsætter for en koordineret, langsigtet løsning på uddannelsens mangeartede problemer.

På en række områder har drøftelserne i udvalget derfor formet sig som en fortsættelse af drøftelser, der allerede er igang på skolerne.

Udvalget beklager, at forskningen på grund af tidspresset ikke har fået den fornødne vægt i udvalgets drøftelser. Udvalget henviser derfor til den redegørelse om forskning i forbindelse med arkitektuddannelsen, som blev afgivet af Kulturministeriets Rådgivende Udvalg Vedrørende Arkitektuddannelsen (KRUVA) i august 1981.

Udvalget har arbejdet under den af kulturministeren over for udvalget tilkendegivne forudsætning, at udvalgets rapport samtidig med at den af ministeren overgives til folketinget sendes til udtalelse på de to skoler og i Danske Arkitekters Landsforbund, således at både rapport og udtalelser indgår i ministerens beslutningsgrundlag. Udvalget foreslår, at skolerne og D.A.L. anmodes om at afgive en foreløbig generel udtalelse om rapportens hovedindhold suppleret med en mere detaljeret stillingtagen til de helt aktuelle problemer inden 1. juli 1986.

KAPITEL 2:**SAMMENFATNING**

2.1.0 Rapportens indhold og anbefalinger:

I kapitel 4 "ARKITEKTENS KVALIFIKATIONER VED AFGANG" gøres der rede for den udvidelse af arkitekternes arbejdsfelt, der er sket, og udvalget skitserer de kvalifikationer, en færdiguddannet arkitekt bør besidde,

og udvalget anbefaler,

at arkitektskolernes grunduddannelse fastholdes og udbygges som en "enhedsuddannelse", der tager udgangspunkt i faget bygningskunst.

Kapitel 5 "ARKITEKTUDDANNELSENS ORGANISATION OG INDHOLD" redegør i 1. afsnit for de gældende studieordninger ved de to arkitektskoler,

og udvalget anbefaler,

at studieordningerne styrkes og samarbejdes,

at en 5 ½ årig grunduddannelse, der består af en 3-årig 1. del og en 2-årig 2. del samt afgang, gennemføres,

- at der indføres obligatorisk praktikordning,

- at afgangssopgaven løses som en selvstændig opgave efter afslutning af det egentlige studieforløb, og

2.

SAMMENFATNING

Arkitektskolen i Aarhus har sin centrale administration og enkelte studieenheder placeret i en fredet købmandsgård, Seest Gaard, fra 1798. Gården ligger ved Nørreport, der fungerer som tilkørselsvej fra det nordlige Jylland til Århus havn. Skolens øvrige bygninger ligger spredt i kvarteret på begge sider af den stærkt trafikerede hovedfærdselsåre.

at der udarbejdes et undervisningsreglement .

I 2. afsnit anbefaler udvalget,

- at der udarbejdes en konkret plan for videre- og efteruddannelse, og

at denne videre- og efteruddannelse etableres og udbygges på skolerne.

I kapitel 6 "DE STUDERENDE OG LÆRERNE" behandles problemer omkring de studerendes optagelse, bedømmelse og afgangsprøve ,

og udvalget anbefaler

- en ændret optagelsesordning,

et sæt fælles regler for lærernes vejledning og bedømmelse af de studerende og deres øvelsesresultater,

en omlægning af skolernes afgangsp procedure .

I 2. afsnit redegøres der for lærerkollegiernes nuværende sammensætning og ansættelsesvilkår,

og udvalget anbefaler

en hurtig gennemførelse af en ny stillingsstruktur på linie med den, der findes ved andre højere læreanstalter, men tilpasset de særlige forhold, der

gør sig gældende for arkitektfaget og dets forskning, således at skolerne sikres kontakt med andre forskningsinstitutioner og med erhvervet.

Kapitel 7 "UDDANNELSESBEHOV OG -RESSOURCER" redegør for udvalgets synspunkter på behovet for arkitekter,

og udvalget anbefaler,

- at det nuværende optagelsestal fastholdes indtil videre,

- at uddannelsen koncentrerer på de eksisterende skoler.

I 2. afsnit af kapitlet redegør udvalget for omfanget og arten af de bevillinger, stillinger og lokaler, der er tillagt de to skoler,

og udvalget anbefaler,

- at de to skoler hurtigt sidestilles, hvad angår ressourcer til grunduddannelsen,

- at det undersøges om det kunstneriske aspekt i uddannelsen kan motivere en ændring af studenter/lærer ratioen,

- at den nuværende fordeling af lærere inden for undervisningens forskellige dele tages op til vurdering,

- at de forskningsbestemte bevillinger øges,

- at der tillægges skolerne bevillinger til støtte for etablering af videre- og efteruddannelse,

- at der udarbejdes en generalplan for bygningernes renovering, ombygning og udbygning.

Kapitel 8 "ARKITEKTSKOLERNES LEDELSE" redegør for hovedtrækkene i de styrelsesordninger, der gælder for de to skoler,

og udvalget anbefaler,

- at de gældende anordninger revideres i overensstemmelse med den foreslåede studieomlægning og en ny stillingsstruktur.

I kapitel 9 "HANDLINGSPLAN" skitserer udvalget en handlingsplan for de kommende års arbejde med at forbedre arkitektuddannelsen i Danmark. Handlingsplanen består af følgende elementer:

Reorganisering af Kulturministeriets Rådgivende Udvalg Vedrørende Arkitektuddannelsen i løbet af sommeren 1986.

Godkendelse af en forsøgspraktikordning med virkning fra sommeren 1987.

- Indførelse af en ny stillingsstruktur ved de to arkitektskoler.

- Fremlæggelse af motiveret udbygnings-

plan for det teknisk-administrative personale ved de to skoler.

- Forslag til udbygningsplan for forskning ved arkitektskolerne med udgangspunkt i KRUVA's redegørelse af august 1981.

Forslag til plan for placering af videre- og efteruddannelse ved de to skoler.

Fremlæggelse af fælles rammeplan for grunduddannelsens 1. del.

Fremlæggelse af forslag til generalplan for renovering, ombygning og udbygning af skolernes lokaler.

- Fremlæggelse af forslag til undervisnings- og bedømmelsesreglementer.

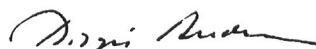
- Forslag til revision af skolernes styrelsesordninger.

Udvalget anbefaler endvidere, at et reorganiseret KRUVA opstiller en prioriteret tidsplan for gennemførelse af den ovennævnte handlingsplan og i øvrigt søger at medvirke til hurtig behandling og gennemførelse af udvalgets anbefalinger.

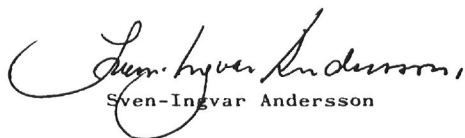
København, den 14. maj 1986

Jørgen Harder Rasmussen

Birgit Andersen

Sven-Ingvær Andersson

Philip Arctander

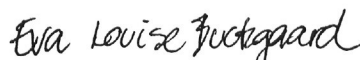
Jens Thomas Arnfred

Svend Axelsson

Bente Beedholm

Eva Louise Buchgaard

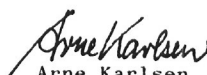
Erik Bystrøm

Læf Christensen

Knud Peter Harboe

Arne Karlsen

Eva Koppel

Tarquini Martensson

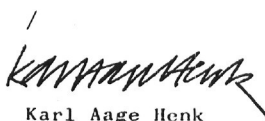
Mogens Brandt Poulsen

Erik Chr. Sørensen

Ole Graah

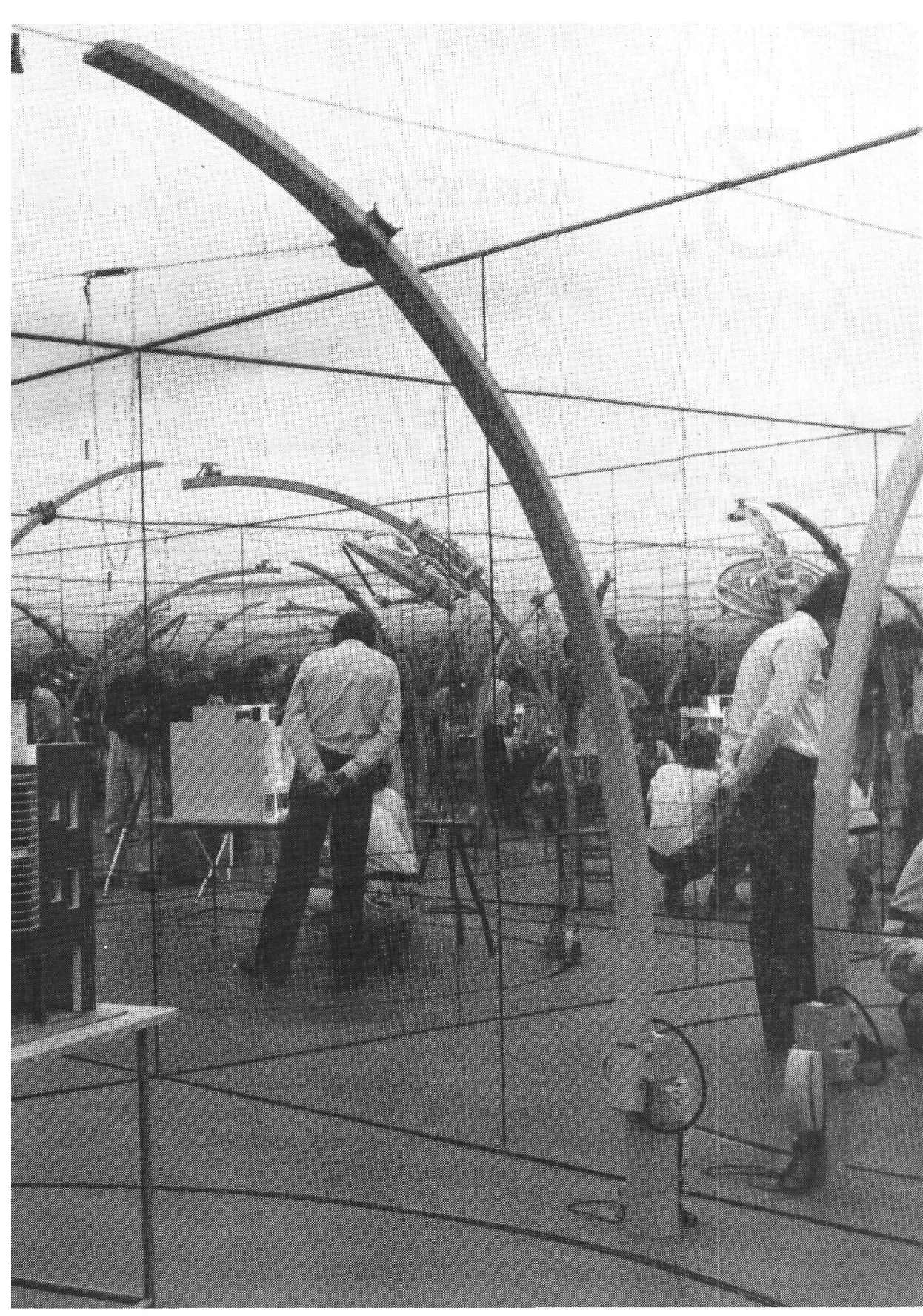

Karl Aage Henk

Peter van Zaane

3.

ARKITEKTEN OG SAMFUNDET

Boligen, specielt etageboligen, er naturligt nok et centralt øvelsesemne på arkitektskolerne. Der arbejdes med nye lejlighedstyper tilpasset de nye samlivsformer, der er under udvikling. Der arbejdes hen imod rigere rumformer end det, der kendetegner nutidens store boligbyggerier. Billedet viser studerende, der ved modelforsøg afprøver dagslysindfaldet i en skitseret bolig ved hjælp af den "kunstige sol" på Belysningslaboratoriet ved Kunstakademiets arkitektskole. Instrumentet kan imitere dagslyset på ethvert tidspunkt på dagen og ethvert sted på kloden. Et tilsvarende instrument har været under opbygning på skolen i Århus i en årrække, men manglende midler har hindret dets færdiggørelse.

KAPITEL 3:

ARKITEKTEN OG SAMFUNDET

3.1.0

Det danske samfund må være dybt interesseret i, at de bygninger, byer og landskaber, der bliver skabt, bliver så hensigtsmæssige og smukke som overhovedet muligt.

Det er befolkningens repræsentanter i folketing og kommunale råd, der har hovedansvaret for, at denne interesse bliver tilgodeset. Det er folketingets love og myndighedernes administration deraf, der lægger grunden for fremtidens danske bygnings- og landskabskultur.

I det konkrete arbejde med at skabe de elementer, der tilsammen udgør denne kultur, bistås offentlige og private bygherrer af en række fagfolk, der alle har indflydelse på det færdige resultat: økonomer, advokater, entreprenører, håndværkere, ingeniører og arkitekter.

I denne skare er der kun én, af hvem det fundamentalt afhænger, om resultatet bliver godt i enhver henseende - og det er arkitekten.

Er arkitektens skitse til en by, en bygning eller et landskabeligt anlæg underlødigt - eller blot ligegyldigt - kan ingen i den øvrige specialistkæde råde bod derpå.

Det er derfor, samfundet må stille krav til fremtidens arkitektuddannelse.

Det er derfor, folketinget og den ansvarlige minister må sikre, at kvaliteten i den danske arkitektuddannelse fastholdes og udbygges.

4.

ARKITEKTENS KVALIFIKATIONER VED AFGANG

Inden for fagområdet bygningskunst består en afgangsopgave normalt af et gennearbejdet skitseprojekt til et mindre bygningskompleks suppleret med en nærmere bearbejdelse af et karakteristisk udsnit heraf. Opgavebesvarelsen består normalt af plancher og modeller. Projektet forelægges for bedømmelseskomité og medstuderende ved en mundtlig gennemgang med efterfølgende drøftelse og vurdering.

Billedet er optaget på Arkitektskolen i Aarhus, der råder over en ombygget fabrikshal til formålet. Skolen i København savner et tilsvarende lokale.

KAPITEL 4:

ARKITEKTENS KVALIFIKATIONER VED AFGANG

I dette kapitel gøres der rede for den udvidelse af arkitekternes arbejdsfelt, der er sket, og udvalget skitserer de kvalifikationer, en færdiguddannet arkitekt bør besidde,

og udvalget anbefaler,

- at arkitektskolernes grunduddannelse fastholdes og udbygges som "en enhedsuddannelse", der tager udgangspunkt i faget bygningskunst.

4.1.0 Arkitektfagets stadig større forgrening:

Da Frederik den Femte oprettede den første danske arkitektskole i 1754, byggede arkitekter huse, og deres fornemste opgave var offentligt monumentalbyggeri. Hovedvægten i arkitekternes indsats lå i bygningsanlæggenes hovedkomposition og i den arkitektoniske udformning af facader og interiører. Landets første arkitektskole blev derfor naturligt nok placeret på Det kongelige Akademi for de skønne Kunster sammen med skoler for to af datidens andre betydende kunstarter: malerkunsten og billedhuggerkunsten.

Efter industrialismens gennembrud i midten af forrige århundrede fik arkitekter øget indflydelse på bybygning og enkelte fik mulighed for at arbejde med kunstindustrielle opgaver.

I dette århundrede er denne spredning i arkitekternes virke accellereret, og dele af faget har fået status af "speciale".

Arkitekternes engagement i overordnet planlægning og byplanlægning nåede et højdepunkt i årene omkring den store planlovsreform i 1970, og arkitekternes virke som produktdesignere vil antagelig få øget betydning i løbet af det forestående tiår, hvor dansk industri vil sætte flere ressourcer ind for at markere sig på verdensmarkedet. Hvad enten arkitekten arbejder med værker i den store skala eller i den lille, er arkitektens mål det samme: at omsætte en række givne forudsætninger og krav funktionelle, produktionstekniske og økonomiske - til en udtryksfuld, fysisk form. Hvad enten arkitekten beskæftiger sig med en bebyggelse, en bygning eller en ting, vil den arbejdsmetode, han anvender, have en række karakteristiske fællestræk; træk, der er specielle for arkitektfagtit. Det er derfor udvalgets overbevisning, at arkitektuddannelsen bør fastholdes og udbygges som en "enhedsuddannelse" med udgangspunkt i faget bygningskunst.

- 4.2.0 Arkitek- Heraf følger ikke, at udvalget mener, tens fagli- det er muligt at opstille et klart ge kvalifi- afgrænset sæt af specifikke kvalifika- kationer: tioner, som en arkitekt bør have erhver- vet, før den pågældende kan anses for kvalificeret til at virke inden for faget. Alene det kunstneriske islæt, der

forventes at ligge i enhver præstation, forhindrer entydighed. Men derfor kan der godt skitseres nogle konturer af en fælles norm.

Det er dette udvalgs opfattelse, at en studerende, der tager afgangseksamen fra en af statens arkitektskoler, bør dokumentere evner, viden og færdigheder på følgende punkter:

- evne til og træning i at identificere og analysere et teknisk/æstetisk problem og fremlægge et forslag til dets løsning ud fra givne funktionelle, fremstillingstekniske og økonomiske forudsætninger og krav,

- mestre en arbejdsmetode, der gør det muligt at udskille de enkelte problemer i en kompleks opgave, fremsætte forslag til deres løsning og derpå kæde forslagene sammen til en velafvejjet, karakterfuld helhed,

- evne til og træning i at foretage et motiveret valg mellem mulige løsninger,

- evne til og træning i at fremlægge løsningsforslag for en opgavestiller i tegning, skrift og tale,

- erfaring i at udarbejde entydige konstruktionstegninger til brug ved en arkitektopgaves omsætning fra projekt til virkelighed,

- evne til og træning i at etablere og forestå et samarbejde mellem de tekni-

kere og andre specialister, der er knyttet til løsningen af en arkitekt-opgave af kompleks karakter,

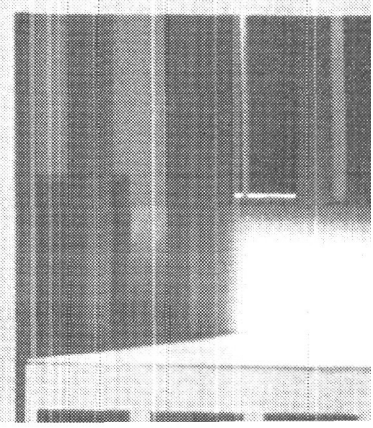
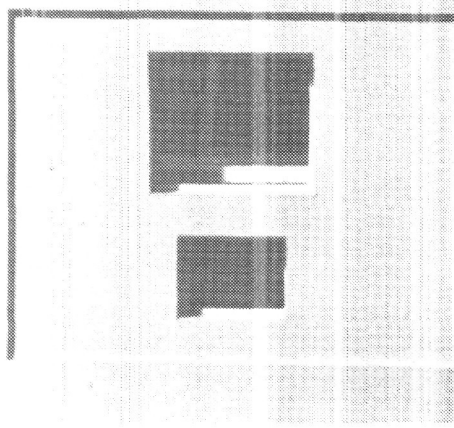
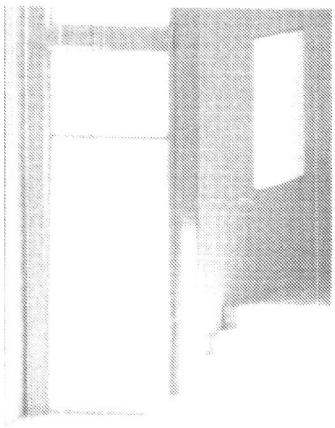
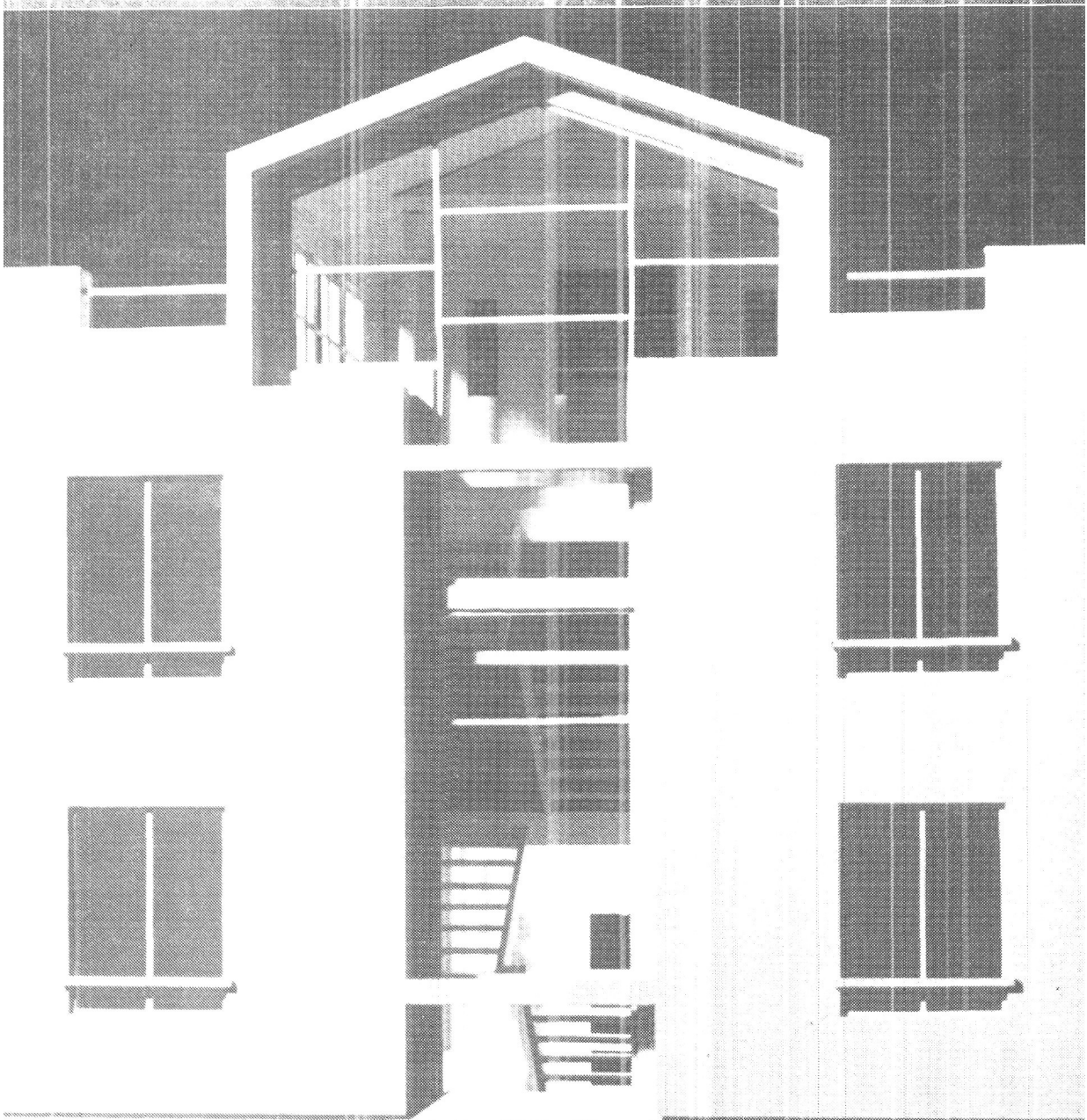
- elementær viden om de fysiske love, der bestemmer en bygnings eller et produkts konstruktion og materialesammensætning,

alment kendskab til lovgivning og fagretslige regler inden for arkitekters arbejdsområde,

- alment kendskab til det danske samfunds politiske, administrative og økonomiske opbygning,

alment kendskab til arkitekturens historie, herunder kendskab til væsentlige, aktuelle arkitekturteorier.

løvrigt er udvalget bekendt med, at De Europæiske Fællesskaber i artikel 3 i Rådets direktiv af 10. juni 1985 vedrørende gensidig anerkendelse af eksamensbeviser m.m. har fastlagt retningslinier for undervisningen ved de europæiske arkitektskoler (bilag nr. 1).

5. ■

ARKITEKTUDDANNEL- SENS ORGANISATION OG INDHOLD

I maj 1984 udskrev Bella Center og Laboratoriet for Boligbyggeri ved Kunstakademiets arkitektskole en idékonkurrence om et Byhus/Boligfællesskab for unge med deltagelse af studerende fra de to arkitektskoler. Konkurrencens emne var forslag til et byhus i 3 etager indrettet til et bofællesskab for 8-10 unge. Billedet viser et præmieret forslag udført af studerende ved Kunstakademiets arkitektskole. Forslaget er karakteristisk for de arkitekturidealer, de arkitektstuderende har forfægtet i de seneste år.

KAPITEL 5: ARKITEKTUDDANNELSENS ORGANISATION
OG INDHOLD

I 1. afsnit redegøres for de gældende studieordninger ved de to arkitektskoler,

og udvalget anbefaler,

- at studieordningerne styrkes og samarbejdes,
- at en 5½-årig grunduddannelse, der består af en 3-årig 1. del og en 2-årig 2. del samt afgang, gennemføres,
- at der indføres obligatorisk praktikordning,
- at afgangssopgaven løses som en selvstændig opgave efter afslutning af det egentlige studieforløb,
- at der udarbejdes et undervisningsreglement.

I 2. afsnit anbefaler udvalget,

- at der udarbejdes en konkret plan for videre- og efteruddannelse, og

at denne videre- og efteruddannelse etableres og udbygges på skolerne.

5.1.0 Generel Arkitektur befinder sig mellem de tekniske muligheder, de sociale og funktionelle betingelser og den kunst, som uddannelsen: alene kan vurderes æstetisk. I forhold til den frie billedkunst betegnes arkitekturen derfor som den bundne kunst.

I arkitekturhistorien kan man følge, hvordan arkitekturbegrebets enkelte bestanddele tillægges skiftende betydning, og man kan iagttage, hvordan der her i landet har udviklet sig et arkitektfagligt arbejdsfelt, som i skala strækker sig fra planlægning over bybygning og bygningskunst til design. Inden for dette brede arbejdsfelt udvikles faget i en forening af et praktisk og kunstnerisk indhold. Selv om de enkelte områder udvikles på deres specielle baggrund, er der væsentlige overordnede fællestræk.

Det, der binder det brede arbejdsfelt sammen, fagets kerne, er at formgive og i bredeste forstand administrere vore fysiske omgivelser. Dette kræver evne til at forestille sig løsningsmodeller i tre dimensioner. Endvidere kræver det evne til at gengive disse forestillinger, således at de kan bearbejdes af en selv og videregives til andre, der deltager i projekteringen og i sidste ende til dem, der skal udføre arbejdet.

Arbejdet med løsningsmodeller er vejen frem til et egentligt projekt. Dette arbejde finder sted som en skitse- ring, der på en gang er en søgen efter og afprøvning af løsninger på alle opgavens niveauer. Igennem skitseringen afklares den kunstneriske idé og samti-

dig påvirkes og udvikles programmeringen, projekteringen og detaljeringen. **Der** er altså tale om en arbejdsproces med et kunstnerisk indhold, og netop udviklingen af de studerendes evne til at beherske arbejdsprocessen udgør uddannelsens bærende element. Øvelser inden for bygningskunst og formgivning i videste forstand manifesterer sig fra begyndelsen i en rumlig syntese.

På den led sigter uddannelsen meget direkte mod beskæftigelse i professionen.

5.1.1 Arkitekt-uddannelsens hidtidige organisation:

Undervisningen ved Kunstakademiets arkitekt-skole har i en årrække været organiseret inden for et antal institutter, der i henhold til skolens anordning af 4. februar 1974 til en vis grad er selvstyrende.

For tiden er der etableret følgende 6 institutter:

- Institut 1 Arkitekturhistorie, opmåling og restaurering
- Institut 2 Byggeteknik
- Institut 3 Bygningskunst
- Institut 4 By- og landskabsplanlægning
- Institut 5 Design
- Institut 6 Visuel kommunikation.

Institut 3 er på grund af sin størrelse opdelt i 5 sektioner; de øvrige institutter er opdelt i afdelinger opbygget omkring faglige specialer.

Alle institutter fører studerende til afgang.

Anordningen for Arkitektskolen i Aarhus af 4. juli 1978 angiver ingen forskrifter for skolens undervisningsorganisatoriske opdeling. Undervisningen har siden 1970 været organiseret i afdelinger bygget op omkring de faste lærestole, der udgjorde kernen i skolens første lærerkollegium.

Foruden et mindre antal afdelinger for :

Bygningskunst

har skolen etableret afdelinger for:

Fysisk-økonornisk planlægning

Bybygning

Byplanlægning

Landskabs- og havekunst

Møbel- og rumkunst samt industriel design

Restaurering, by- og bygningspleje

Byggeteknik

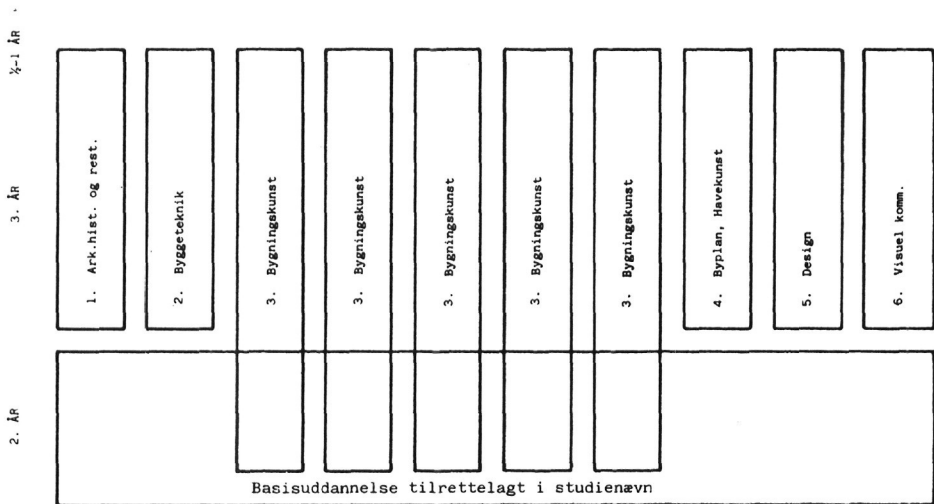
Visuel kommunikation

De to sidstnævnte afdelinger er alene kursusgivende og rådgivende; de fører således ikke studerende til afgang.

5.1.2 Arkitekt-uddannelsen under omlægning:

Efter ophævelsen af den "frie adgang" i 1977 har der på begge skoler været arbejdet med en revision af studiestrukturen. I februar 1986 vedtog Fagrådet ved Kunstakademiets arkitektskole en ny studieordning; ved Arkitektskolen i Aarhus blev en ny ordning indført allerede ved starten af studieåret 1983/84. De nye ordninger er nu under

Studieordningen ved arkitektskolen i København
(studieåret 1985/86)

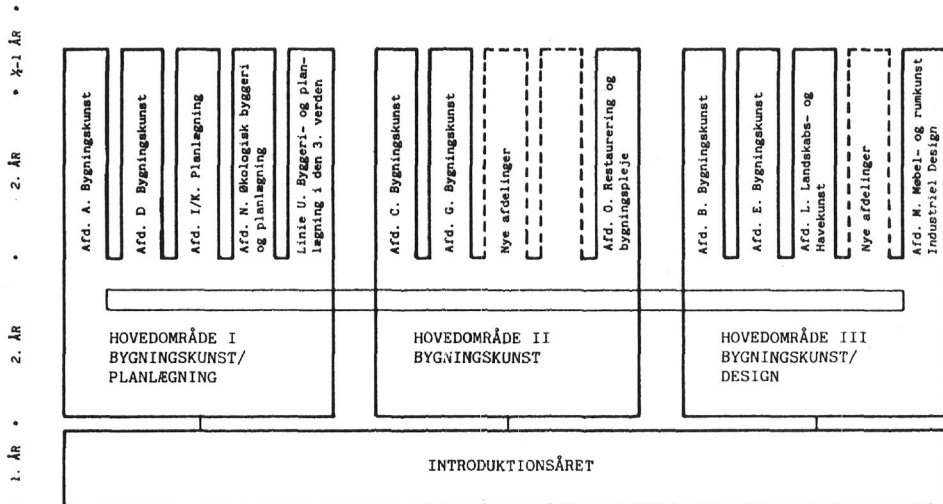
indkøring, men der vil gå endnu nogle år, før de omfatter alle studietrin.

Den faglige struktur på Kunstakademiets arkitektskole bygger fortsat på de under pkt. 4•1•1 nævnte institutter.

Studiet er opdelt i en fælles tilrettelagt basisuddannelse, hvor de studerende opdeles i 3-5 hold. Basisuddannelsen gennemføres i bygningskunstregie i samarbejde med skolens øvrige institutter efter fælles retningslinier udarbejdet i skolens studienævn.

Hovedsigtet med basisuddannelsen er at introducere alle studerende bredt til faget, dets problemstillinger og forudsætninger, samtidig med at de gennem øvelser får kendskab til og færdigheder i anvendelse af fagets metoder og redskaber.

Studieordningen ved Arkitektskolen i Aarhus
(studieåret 1985/86)

Først efter basisuddannelsen, d.v.s. på 3. studieår, kan studerende tilmelde sig mere specialiserede uddannelsesforløb ved et af skolens andre institutter.

Den nye studieordning ved Arkitektskolen i Aarhus bygger ligesom den nye ordning ved Kunstakademiets Arkitektskole på allerede eksisterende enheder. Skolen er undervisningsorganisatorisk opdelt i tre "hovedområder": ét for planlægning og bygningskunst, ét for bygningskunst og restaurering og ét for bygningskunst og design.

Studieforløbet er opdelt i et introduktionsår, en 2-årig grunduddannelse og en 2-årig 2. del, den sidste, med mulighed for en vis faglig specialisering.

Introduktionsåret er fælles for alle nye studerende. Her indføres de studerende i fagets metode og bredde, således at de kan foretage et begrundet valg af hovedområde. Introduktionsåret bemandes for ét år ad gangen af skolens undervisningsudvalg efter indstilling fra lærergrupperingerne ved de tre hovedområder, idet der stiles mod, at en lærer højst tilknyttes introduktionsåret i to på hinanden følgende studieår.

Hovedområderne tilrettelægger på baggrund af en fælles målsætning fastlagt af skolerådet selv grunduddannelsen, således at der her gives en fælles, basal uddannelse og samtidig en introduktion til de studieenheder, der tilrettelægger og forestår uddannelsens sidste 2-årige periode samt skolens afgangsprøver.

5.1.3 Parallelle bestræbelser på de to skoler:

De nye studiestrukturer ved skolerne har klare fællestræk. På begge skoler er der enighed om, at den overordnede opdeling af faget i planlægning, byggeri og design, som kendes fra erhvervet, også er en brugbar opdeling af undervisningen på skolen, men der er tillige enighed om, at alle studerende bør have et elementært kendskab til bygningskunst, samt at alle studerende allerede i studiets første år bør stilles over for projekteringsøvelser i forskellig skala. Hovedvægten i skolernes øvelsesprogrammer for de første studieår lægges derfor naturligt nok i bygningskunst, men med varierende krav til den arkitek-

toniske og tekniske gennemarbejdningsgrad af de forskellige øvelsesemners detaljer.

Udvalget kan tilslutte sig hovedtrækkene i de to skolars bestræbelser. Udvalget noterer med tilfredshed, at præget af enhedsuddannelse er blevet forstærket i de nye studieordninger, og udvalget opfatter det som en positiv ændring, at ansvaret for uddannelsens første år er blevet tillagt et mindre antal administrative enheder end før. Det er udvalgets opfattelse, at denne disposition vil gøre det muligt at koordinere undervisningstilbuddene i uddannelsens første år bedre end hidtil, samt at det vil gøre det muligt at effektivisere indlæringen af færdighedsfag. Det skulle på dette felt på én gang være muligt at forbedre undervisningen og at udnytte de ressourcer, der står til rådighed, bedre.

5.1.4 Forslag til øget koordinering mellem skolerne:

Som det fremgår af foranstående, ligger de to skolars studieordninger for øjeblikket tæt på hinanden, og det er naturligt for udvalget at anbefale, at der arbejdes videre ad disse baner med henblik på, at ministeriet kan fastsætte fælles rammer for uddannelsens mål, grundstruktur m.v., men således at skolerne inden for disse rammer selv fastsætter udfyldende bestemmelser.

Udvalget ser en række fordele derved:

- det vil blive lettere for aspiranter og studerende at få et overblik over

arkitektuddannelsens indhold, forløb og varierede fagtilbud,

- det vil blive lettere at koordinere det faglige samarbejde imellem skolerne,
- det vil blive lettere for studerende med specielle studieønsker at sammensætte en relevant uddannelse ved at kombinere studieforløb på de to skoler,
- det vil blive lettere for skolerne at udveksle lærerkræfter med særlig sagskundskab,
- det vil blive lettere at oprette og administrere en koordineret videreuddannelse,
- det vil blive lettere at koordinere og intensivere samarbejdet med andre højere læreanstalter, herhjemme og i udlandet,
- det vil styrke uddannelsen i forhandlinger med erhvervets organisationer og med de bevilgende myndigheder.

I denne anbefaling ligger intet ønske om at gøre de to skoler identiske. Det er udvalgets opfattelse, at en skoles særpræg ikke så meget bestemmes af de rammer, den virker under, som af karakteren og kvaliteten af det arbejde, de studerende og lærerne præsterer i fællesskab.

5.1.5 Forslag til et uddannelsesforløb:

For at give et indtryk af hovedtrækkene i de principielle drøftelser, der har været ført i udvalget, og for at give et igangsættende oplæg til de fællesdrøftelser, som udvalget anbefaler, fremsætter udvalget følgende forslag til indholdet og forløbet af den fremtidige arkitektuddannelse:

Arkitektuddannelsen omfatter grunduddannelse, videreuddannelse og efteruddannelse.

Grunduddannelsen, der er normeret til $5\frac{1}{2}$ år, deles i en 3-årig 1. del og en 2-årig 2. del samt afgang.

Undervisningen i 1. del har følgende hovedmål:

Undervisningens første formål er at træne de studerende i at studere selvstændigt og samarbejde med andre, studerende og lærere. Der lægges herunder vægt på, at de studerende allerede fra studiets startj gennem mindre projekteringsøvelser af tværfaglig karakter, får mulighed for at opøve evnen til at identificere, formulere og analysere et problem, til at etablere en teori for problemets løsning samt til at udarbejde forslag til en konkret løsning på problemet med støtte i en bevidst arbejdsmetode. Endelig trænes de studerende i at foretage en kritisk vurdering af det opnåede resultat.

Undervisningens andet formål er at

give de studerende forståelse for og elementær viden om bygningsfysik, byggeteknik, statik og andre relevante videnskaber af teknisk karakter.

Undervisningens tredje formål er at træne de studerende i at opleve og forestille sig legemer og rum i tre dimensioner samt at videregive det iagttagne og det forestillede ved hjælp af tegninger, fotografier og audiovisuelle medier. Her tænkes i første række på opmåling, projektionstegning, rumlig afbildning, frihåndstegning og skitse-ning samt på analytisk tegning. Der lægges særlig vægt på et studium af den menneskelige skikkelse, dens mål og det rum, den fylder.

Det fjerde formål er at give den enkelte studerende den fornødne baggrundsviden for at kunne vurdere egen lyst og evne til at uddanne sig til - og siden virke som - arkitekt. Dette omfatter også orientering om de økonomiske og politiske kræfter og interesser, der bestemmer samfundets udvikling og derigennem påvirker udformningen af de fysiske rammer, samfundet omgiver sig med. I tilknytning hertil studeres fagets hidtidige baggrund og resultater, og der gives en oversigt over de arkitekturteorier, der har haft afgørende indflydelse på fagets praksis.

Uddannelsens femte formål er at introducere fagets bredde, således at de studerende kan foretage et kvalificeret studievalg på 2. del.

Det bør præciseres, at de mål, der er

opstillet under andet og tredje formål, efter udvalgets opfattelse ikke kan indlæres alene ved kurser; den egentlige tilegnelse af det tekniske stof og den egentlige træning i de manuelle discipliner kan kun gennemføres tilstrækkeligt grundigt, hvis de tillige indgår som væsentlige led i besvarelsen af de under første formål beskrevne projekteringsopgaver. Kursus- og øvelsesundervisningen bør derfor planlægges og gennemføres ud fra en samlet helhedsplan.

Undervisningen i 2. del har det fælles formål at uddybe de studier og fortsætte den træning, de studerende har påbegyndt i 1. del gennem løsning af større og mere komplekse opgaver. Samtidig skal der gives de studerende mulighed for at påbegynde en vis faglig specialisering. Der stiles mod at uddanne dimittender, der efter afslutningen af grunduddannelsens 2. del har opnået et sådant fagligt niveau og så omfattende et kendskab til arkitektarbejde, at de vil kunne gøre fyldest som kvalificerede medarbejdere både på det private arbejdsmarked og i det offentlige.

Antallet og arten af de faglige "specialer" som udvalget finder, begge skoler bør kunne tilbyde, er angivet på foranstående grafiske oversigt over de væsentligste elementer i det af udvalget skitserede uddannelsesforløb. Som det fremgår af skemaet, forestiller udvalget sig ikke, at undervisningen i "specialerne" udelukkende skal henlægges til 2. del. "Specialerne" skal kunne introducere

Skitse til uddannelsesforløb ved de to arkitektskoler

UDANNELSESFORLØB	OPTAGELSESPRØVE	EVALUERING	GODEKENDELSE AF STUDIER PÅ 1. DEL	GRUNDUDANNELSENS 1. DEL					GODEKENDELSE AF STUDIER PÅ 2. DEL	GRUNDUDANNELSENS 2. DEL					AFSLUTNINGSPRØVE
				1. ÅR	2. ÅR	3. ÅR	4. ÅR	5. ÅR		6. ÅR	7. ÅR	8. ÅR	9. ÅR	10. ÅR	
BYGNINGSINSTRUKTIONER *	•														
ARKITECTURHISTORIE *															
TEGNING/ANFØRSEL *	•														
PROJEKTIONER + PERSPEKTIV *	•														
HISTORISKINSTRUKTION *															
KONSTRUKTIV FORSTÅELSE *	•														
LYSLÆRE *															
AKUSTIK *															
VARME- OG KLIMATEKNIK *															
BYPLANLÆGNING															
LANDSKABS- OG HAVEKUNST															
BYGNINGSLEGE OG RESTAURERING															
INTELLIGENT															
INDUSTRIEL DESIGN															
CHAPTER DESIGN															
PRAXIS															
STUDIEN/SEER															
BYGGEKONOMI															
BYGGETEKNIK															
FORMALTING															
CAD/CAM															

* OBLIGATORISKE FAG, DER GODEKENDES VED AFLEVERINGSPRØVE

res gennem hele studieforløbet som integrerede led i de bygningskunstopgaver, der stilles, og der bør senest i det sidste år af 1. del formuleres opgaver, der har et "speciale" som hovedtema.

Det er udvalgets opfattelse, at undervisningen i 1. del bør "skemalægges", ikke sådan at forstå, at der fastlægges bestemte pensum eller foreskrives et bestemt antal undervisningsdage til en bestemt aktivitet, men udvalget finder, det vil styrke undervisningens intensitet og effektivitet, hvis der fastlægges vejledende retningslinier for antallet og arten af de opgaver, de studerende skal besvare i studiets tre første år. Udvalget finder tillige, at studerende i samme studieenhed og på samme studietrin bør løse beslægtede opgaver, således at de studerendes indbyrdes drøftelser og deres indbyrdes samarbejde omkring et problem kan få reel vægt som pædagogisk redskab.

Omvendt mener udvalget, at der på 2. del - og specielt i det sidste studieår bør åbnes mulighed for individuelt formulerede og individuelt gennemførte opgaver. Herved vil den ældre studerende få en rimelig god mulighed for at træne og måle sin selvstændighed og faglige standard, inden den pågældende beslutter sig for at tilmelde sig afgang. Det bør tillige være muligt for 2. dels studerende at konvertere foreskrevne øvelser med studier ved udenlandske skoler.

Endelig bør det nævnes, at det er udvalgets opfattelse, at forsknings-

betonede aktiviteter bør indgå med stigende vægt i studieprogrammerne for 2. del i takt med, at dele af den mere praksisbetonede undervisning koncentrerer og effektiviseres på 1. del.

5.1.6 Praktik:

Arkitektstuderende har mange muligheder for at opnå kendskab til fagets praksis, f.eks. gennem deres læreres formidling af erfaringer fra eget arbejde, ved hjælp af forberedte fællesbesøg på tegnestuer, byggepladser, produktionsvirksomheder, offentlige forvaltningskontorer m.v. Dette er dog langt fra tilstrækkeligt. Det er alment erkendt, at det betød en svækkelse af uddannelsen, da det fra midten af halvfjerdserne i modsætning til tidligere blev så godt som umuligt for arkitektstuderende at opnå ansættelse på en tegnestue eller som konduktørmedhjælp på en byggeplads i de fire undervisningsfrie sommermåneder. De studerende mistede derved ikke blot en mulighed for at leve sig ind i vilkårene på deres fremtidige arbejdsplads, de mistede også noget af grundlaget for at disponere resten af deres studietid ud fra de udfordringer, der mødte dem i praksis.

I 1980 afgav Kulturministeriets Rådgivende Udvalg Vedrørende Arkitektuddannelsen (KRUVA) en redegørelse om problemet, og i 1982 fremsatte en arbejdsgruppe under Danske Arkitekters Landsforbund et konkret forslag til en forsøgspraktikordning. Sidstnævnte foreligger nu i en revideret udgave fra 1985.

Udvalget er enig med KRUVA og DAL i, at praktik er et væsentligt, ja uundværligt led i en arkitektuddannelse.

Udvalget har imidlertid - på linie med skolerne - en række principielle og praktiske indvendinger mod det foreliggende forslag. Udvalget anbefaler derfor, at ministeriet i stedet snarest tager initiativ til, at der udarbejdes et forslag til en praktikordning, der bygger på følgende principper:

1. Praktikperioder bør være af mindst 4 måneders varighed.
2. Praktikperioder bør ligge i månederne juni - september.
3. Én praktikperiode bør være obligatorisk og være gennemført inden tilmelding til grunduddannelsens 2. del.
4. Praktikstederne skal godkendes af arkitektskolerne, idet det bl.a. pålægges skolerne at påse, at der i den pågældende virksomhed, myndighed eller institution er ansat mindst 1 arkitekt med afgangseksamen.
5. Praktikordningen administreres af arkitektskolerne i samarbejde med Danske Arkitekters Landsforbund.
6. Praktikordningen finansieres ved, at det offentlige refunderer 50% af praktikanternes løn beregnet ud fra de gældende satser for studenterløn.
7. Det offentlige refunderer de studerendes transportudgifter.

Principperne er fastlagt ud fra det grundsyn, at den obligatoriske praktikperiode bør ligge på et tidspunkt, hvor

praktikanten har erhvervet sig så mange arkitektfaglige færdigheder, at den pågældende kan glide naturligt ind som yngste medarbejder på et praktiksted, men også så tidligt i studiet, at de erfaringer, praktikanten opnår, kan få indflydelse på planlægningen og kvaliteten af det senere studieforløb.

Ønsket om at fastholde praktikperioden til sommermånederne skal ses i sammenhæng med udvalgets forslag om en rammeplan for undervisningen i de seks semestre på grunduddannelsens 1. del, og udvalget skønner, at det ikke vil være muligt at nedskære antallet af semestre, hvis de angivne mål skal nås.

Placeringen af praktikperioden alene i sommermånederne vil kræve, at der hvert år skal etableres 250 praktikpladser, svarende til antallet af studerende på en årgang.

Udvalget anslår, at den foreslåede praktikordning vil kræve en årlig særbevilling i forsøgsperioden på 5 mill. kr., fordelt med 4i mill. til lønrefusioner og 5 mill. til rejse-refusioner og andre omkostninger.

Udvalget anbefaler, at sagen fremmes, så ordningen kan træde i kraft som forsøgsordning i sommeren 1987.

Birgit Andersen har følgende bemærkning til udvalgets forslag til praktikordning:

Inden for de højere uddannelsesinstitutioners område er det normalt, at de studerende, mens de er i obligatorisk praktik, opnår støtte fra Statens uddan-

nelsesstøtte efter de sædvanlige regler. Studerende ved Danmarks Journalisthøjskole aflønnes af praktikstedet, uden at staten yder tilskud hertil. Undervisningsministeriet må nære betænkelighed ved udvalgets forslag for arkitektskolerne af hensyn til en muligt afsmittende virkning for andre uddannelsesområder, f.eks. ingeniørområdet.

5.2.0 Undervisningsreglement: Udvalget er bekendt med, at der ikke foreligger et godkendt undervisningsreglement. Dette betragtes som uacceptabelt.

5.3.0 Videre- og efteruddannelse: Videreuddannelse sigter mod at give kandidater en øget eller mere specialiseret viden; efteruddannelse sigter mod at føre en tidligere erhvervet viden "up to date".

Mens arkitektskolernes grunduddannelse primært er rettet mod at kvalificere de studerende til et virke i erhvervet, vil en videreuddannelse inden for faget kunne føre mod forskellige mål. Videreuddannelse kan f.eks. føre mod en karriere af mere teoretisk karakter, d.v.s. inden for forskning og udviklingsarbejde, jfr. licentiatordningen, eller mod at færdiggøre et påbegyndt studium inden for et speciale, d.v.s. mod "specialiststatus", og endelig kan videreuddannelse føre mod en ny, kompetencegivende uddannelse. Som aktuelle eksempler på efterlyste videreuddannelser kan nævnes, at Praktiserende Arkitekters Råd for tiden arbejder med planer om en byggeøkonomiuddannelse, og

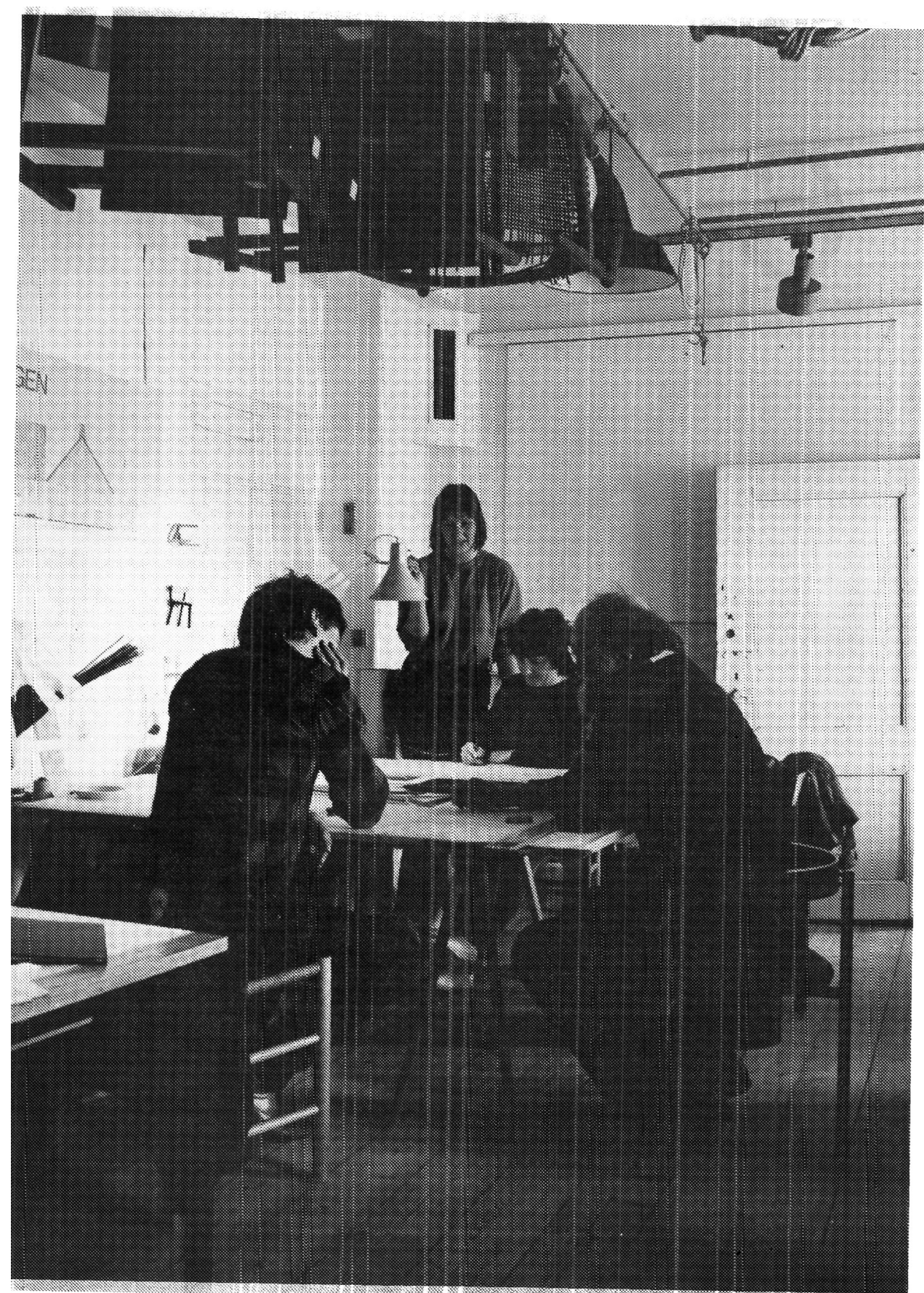
at Dansk Designråd søger at etablere en specialuddannelse af produktdesignere. Det er tillige kendt, at der savnes en uddannelse af arkitekter, der ønsker at virke som embedsarkitekter i det offentlige. Byggestyring og brand- og energikonsulentvirksomhed er andre relevante temaer. Også en specialuddannelse inden for byggeri i udlandet og specielt i udviklingslande vil være aktuelle emner.

Det er udvalgets opfattelse, at arkitekters videreuddannelse er en opgave af største vigtighed for samfundet, og at der vil være en række praktiske og økonomiske fordele ved, at de mange initiativer koordineres og fordeles på de to arkitektskoler. Udvalget anbefaler derfor, at ministeren tager initiativ til, at der optages forhandlinger med de berørte ministerier og organisationer om gennemførelsen af en sådan ordning. En videre- og efteruddannelse på skolerne vil bidrage til en øget kontakt med praksis, og der vil opstå forbedrede muligheder for skolernes forskning. Endvidere vil det give mulighed for at trække folk fra andre uddannelser, f.eks. jurister, økonomer, statskundskabsfolk m.fl., ind i den orienterende undervisning i grunduddannelsen.

6.

DE STUDERENDE OG LÆRERNE

Arkitektuddannelsens centrale pædagogiske redskab er individuelle projektorienterede øvelser. Det kræver hyppig personkontakt mellem den enkelte studerende og lærerne, samt at der kan tilbydes alle studerende en tegnebordsplads med fralægningsareal. Det har skolerne ikke mulighed for i dag. Dertil kommer, at de fleste tegnesale er etablerede i ældre ejendomme, hvor rummene er små og dårligt belyste. De er derfor vanskelige at indrette og møblere rationelt.

I 1. afsnit behandles de studerendes optagelse, bedømmelse og afgangsprøve,

og udvalget anbefaler

- en ændret optagelsesordning,

et sæt fælles regler for lærernes vejledning og bedømmelse af de studerende og deres øvelsesresultater,

- en omlægning af skolernes afgangprocedure.

I 2. afsnit redegøres der for lærerkollegiernes nuværende sammensætning og ansættelsesvilkår,

og udvalget anbefaler

- en hurtig gennemførelse af en ny stillingsstruktur på linie med den, der findes ved andre højere læreanstalter, men tilpasset de særlige forhold, der gør sig gældende for arkitektfaget og dets forskning, således at skolerne sikres kontakt med andre forskningsinstitutioner og med erhvervet.

6.1.1 Indledning: Som det vil fremgå af kapitel 7, der redegør for arkitektskolernes økonomiske ressourcer og lokaleforhold, er der i dag tilmeldt op mod 30 % flere studerende end det antal, der er betegnet som ¹¹"ressourcebelastende". Grunduddannelsens længde er normeret til 5 år + afgang normeret til 5 år; dimittender fra Kunstakademiets arkitektskole havde i perioden 1975-85 en gennemsnitlig studietid på 7 år bag sig, dimittender fra Arkitektskolen i Aarhus en anelse mindre. Dette forhold, der bl.a. har sin rod i den kendsgerning, at de studerende har svært ved at finansiere et kontinuerligt fuldtidsstudium, har gjort det naturligt for udvalget at drøfte skolerens optagelses- og bedømmelsessystem som en af flere muligheder for at skabe bedre balance mellem skolernes forpligtelser og skolernes ressourcer.

Det er udvalgets opfattelse, at arkitektskolerne snarest bør undersøge mulighederne for en ny optagelsesordning og indføre et obligatorisk, forbedret rådgivnings- og bedømmelsessystem, der tilstræber:

- at de bedst egnede og mest motiverede aspiranter optages,

- at studerende, hvis evner og indsats ikke gør det sandsynligt, at de vil kunne gennemføre arkitektuddannelsen med et tilfredsstillende resultat, udskilles så tidligt i studiet, at de hindres i at opbygge en stor studiegæld,

at studerende kan skifte mellem de faglige enheder på den enkelte skole og mellem de to skoler uden forlængelse af studietiden,

at afgangseksamen dokumenterer over for samfundet og arkitektstanden, at dimittender er fagligt kvalificeret til at gå ind i arkitekterhverv,

at uddannelsen og bedømmelsens organisering gør det muligt for skolerne at udnytte de til enhver tid tildelte ressourcer effektivt.

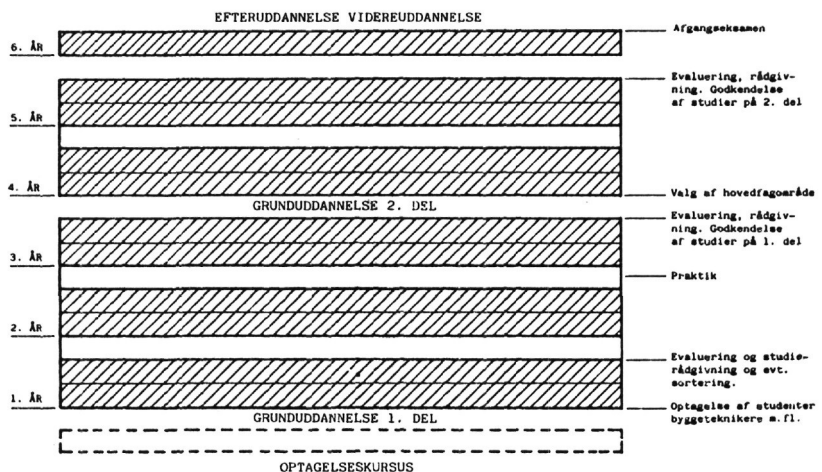
Udvalget finder, at hovedvægten i skolernes bedømmelsesprocedure ganske som nu bør ligge i lærernes rådgivning af den enkelte studerende og i en vurdering af de fremlagte øvelsesresultater. Udvalget mener, at der kun bør foretages en udskillelse af studerende, der forsømmer studierne eller ikke viser de evner og den selvstændighed, der kræves for at kunne tilrettelægge og gennemføre et fagligt kvalificeret og relevant studium baseret på de undervisningstilbud, der gives på arkitektskolerne.

Udvalget er gjort bekendt med, at man ved undervisningsministeriets højere uddannelsesinstitutioner fra ministeriets side tilstræber, at en betydelig del af uddannelsen evalueres efter 13-skalaen. Da arkitektuddannelsens mål imidlertid først og fremmest er at bistå de studerende i at udvikle en selvstæn-

dig arbejdsmetode og øve deres evne til at sammenfatte en række givne forudsætninger til en karakterfuld "fysisk form", mener udvalget ikke, det vil være hensigtsmæssigt at indføre en gradueret karakterskala ved arkitektskolerne. Der bør alene anvendes betegnelserne godkendt/ikke godkendt. Som det vil fremgå af nedenstående, finder udvalget dog, at skolernes bedømmelseskriterier bør beskrives klarere, end det er tilfældet i dag, samt at der bør indføres en fælles bedømmelsespraksis, - fælles skolerne imellem og inden for skolernes enkelte afdelinger.

Udvalgets forslag til den fremtidige opbygning og organisation af arkitektuddannelsen er illustreret grafisk i kapitel 5. For at lette forståelsen af udvalgets forslag til ændringer i de gældende bedømmelsessystemer gentages skemaet her i forenklet form:

Skitse til studiestruktur

6.1.2 Optagelse: I 1977 blev den "frie adgang" til arkitektuddannelsen ophævet, og skolerne inddraget under undervisningsministeriets "Koordinerede tilmelding til de videregående uddannelser". Ifølge kulturministeriets bekendtgørelse af 22. marts 1979 kan aspiranter med én af følgende eksaminer søge optagelse:

1. Studentereksamen
2. Højere Forberedelseseksamen
3. Højere Handelseksamen
4. Adgangseksamen i matematiske fag under gymnasiale suppleringskurser
5. Byggetekniker- eller bygningskonstruktøreksamen
6. En udenlandsk, af Danmark anerkendt eksamen, som i det pågældende land giver adgang til uddannelse på en højere uddannelsesinstitution.

Kulturministeriet fastsætter hvert år antallet af optagelsespladser bl.a. på grundlag af udtalelser fra Udvalget vedrørende arbejdsmarkedsforhold for langvarigt uddannede. Pladserne fordeles i følgende hovedkategorier:

- A. Pladser til adgangssøgende med gymnasiale eksaminer, udfyldt efter opnået eksamenkvotient ca. 75%
- B. Pladser til adgangssøgende med byggetekniker- eller bygningskonstruktøreksamen ca. 15%
- C. Pladser til adgangssøgende med dispensationsgrundlag (herunder udesnlandske eksaminer (ca. 5%)) samt pladser til ad-

gangssøgende med gymnasial
eksamen samt studierelevante
erfaringer (ca. 5%). I sidst-
nævnte gruppe optages også
aspiranter over 25 år ca. 10%

Inden for alle kategorier er gennemsnittet af de opnåede eksamenskarakterer det afgørende udvælgelseskriterium. Specielt når det gælder de store grupper med gymnasiale uddannelser som forudsætning, finder udvalget dette uheldigt, da det ikke har været muligt at påvise, at en høj studentereksamen - taget isoleret - sikrer et vellykket studieforløb eller en særlig bemærkelsesværdig afgangsprøve. Dette kan for så vidt ikke undre, idet hverken gymnasiets indlæringsmetodik eller gymnasiets fagprioritering sigter mod en videregående uddannelse af den karakter, der gives ved arkitektskolerne.

Den angivne procentvise størrelse af optagelseskategorierne betegner et gennemsnit for de senere år. Udvalget anser det for et problem, at alle byggeteknikere optages uanset eksamenskarakter, medens studenter skal have opnået en relativ høj eksamenskvotient for at blive optaget.

Udvalget har den principielle opfattelse, at en genindførelse af den "frie adgang" for alle med en adgangsgivende eksamen ville give skolerne det bedste og mest motiverede studenterunderlag; også selv om en sådan ordning skulle belastes med en stopprøve efter 1. eller 2. semester.

Udvalget må imidlertid erkende, at det vil være urealistisk at forestille sig, at de bevilgende myndigheder for øjeblikket vil være indstillet på at tildele arkitektuddannelsen forøgede ressourcer i den størrelsesorden, som en genindførelse af den "frie adgang" vil kræve.

Udvalget foreslår derfor, at der indføres en ændret optagelsesprocedure. Dette kunne f.eks. ske gennem en revision af arten og antallet af adgangsgivende eksaminer eller ved at give visse fag eller fagkombinationer i de gymnasiale uddannelser større vægt end nu, hvor gennemsnitskarakteren alene er udslagsgivende.

Også en optagelsesprøve og en fremlægning af "egne arbejder" med relation til faget bør komme på tale.

Indførelse af en optagelsesprøve vil kræve en merbevilling.

Parallelt med overvejelserne omkring en ændret optagelsesprocedure anbefaler udvalget, at skolerne overvejer at gennemføre fælles regler for studietidsreduktion for bygningskonstruktører. Der bør endvidere udarbejdes fælles regler for optagelse af hospitanter (d.v.s. studerende eller dimittender, herunder udenlandske studerende og stipendiater, som efter nærmere regler deltager i undervisningen), så det sikres, at hospitantordningen ikke medfører omgåelse af optagelsesreglementet.

6.1.3 Pædagogisk vejledning og bedømmelse:

Udvalget er bekendt med, at der ved begge skoler har været forsøgt indført en ordning, der pålagde de studerende at føre en daglig journal over fulgte kurser og udførte øvelser; men udvalget finder det også godtgjort, at det er en omstændelig og overflødig ordning. Udvalget foreslår i stedet en bedømmelsesprocedure byggende på følgende generelle retningslinier:

"Efter hvert semester yder skolens lærere hver enkelt studerende en pædagogisk vejledning.

Den pædagogiske vejledning skal give en vurdering af den studerendes aktivitetsniveau og faglige indsats i det forløbne semester og udtale sig om den studerendes manuelle færdigheder, arbejdsmetode, arbejdsresultat og faglige viden.

Vejledningen skal munde ud i konkrete råd vedrørende arten og omfanget af den studerendes studiemæssige indsats i det efterfølgende semester.

For studerende, der i overvejende grad har arbejdet i grupper, kan den pædagogiske vejledning være delvis enslydende, dog skal der i vejledningen tages stilling til hver enkelt studerendes indsats og faglige standpunkt. Der gives to pædagogiske vejledninger i hvert studieår: en mundtlig ved udgangen af efterårssemestret og en mundtlig og skriftlig ved afslutningen af forårssemestret.

Til støtte for de pædagogiske vejledninger samler de studerende de i seme-

stret udførte kurser og øvelser og udarbejder en kortfattet, skriftlig rapport, der indeholder en evaluering af hver øvelse og opgave. Rapporten skal gøre rede for den studerendes aktivitetsniveau og indeholde en personlig vurdering af det faglige og holdningsmæssige udbytte set i forhold til de i øvelses-, kursus- og opgaveprogrammerne fastlagte mål.

I rapporten ved studieårets afslutning skal den studerende tillige give en samlet vurdering af den faglige viden og holdning, der er opnået i det forløbne studieår, samt af de erhvervede færdigheder i at fremstille projekter i tegning og tekst.

Studierapporten for efterårssemestret drøftes med mindst to lærere fra den faglige enhed, den studerende er tilmeldt. Drøftelsen munder ud i en mundtlig, pædagogisk vejledning formuleret af lærerne. Det noteres i den studerendes mappe, at vejledningen har fundet sted.

Studierapporten for forårssemestret - suppleret med et kortfattet, skriftligt notat fra lærerside om den studerendes aktivitet og aktuelle faglige standpunkt - danner grundlaget for et møde mellem den enkelte studerende; og mindst to lærere fra den faglige enhed. Mødet afholdes umiddelbart efter semesterslutningen. På mødet drøftes den studerendes studiemæssige situation og faglige standpunkt. Med udgangspunkt i et referat af mødet udfærdiger lærerne en skriftlig, pædagogisk vejledning, der

skal tilsendes den studerende inden udgangen af juni.

Den pædagogiske vejledning efter 1. år skal udtale sig om den studerendes evner for faget og give råd vedrørende evt. valg af studieenhed i grunduddannelsens 1. del.

Den pædagogiske vejledning efter grunduddannelsens 1. del skal udtale sig om den studerendes faglige kvalifikationer og give råd vedrørende valg af fagligt "speciale" i grunduddannelsens 2. del.

Samtidig afgiver lærergruppen en motiveret udtalelse om, hvorvidt den studerende har opnået et fagligt niveau, der gør det sandsynligt, at den pågældende kan gennemgå grunduddannelsens 2. del med udbytte.

En negativ udtalelse kan indankes for skolens øverste myndighed repræsenteret ved et af fagråd henholdsvis skoleråd nedsat bedømmelsesudvalg.

Den pædagogiske vejledning efter grunduddannelsens 2. del skal udtale sig om den studerendes faglige kvalifikationer og give råd vedrørende valg af emne for afgangssopgave.

Såfremt lærergruppen ikke finder, at den studerende har opnået det niveau, der er forudsat ved afslutning af 2. del, afgiver gruppen en detaljeret, motiveret begrundelse for, at det pålægges den studerende at supplere sine studier og øve sine færdigheder, inden den pågældende tilmelder sig afgang.

Lærergruppens pålæg kan indankes for

skolens øverste myndighed efter samme retningslinier som en negativ udtalelse efter 1. del."

Forslaget om at indføre en skærpet rådgivning ved afslutningen af grunduddannelsens 1. del tager primært sigte på at sikre, at studierne på grunduddannelsens 2. del kan gennemføres med den selvstændighed og de individuelle studieforløb, som de iværksatte strukturlægninger lægger op til. Udvalget pointerer, at forslaget om en bedømmelse efter 1. del ikke kan give anledning til overvejelser om at indføre en "kompetencegivende 1. del". Udvalget finder, at et godkendt studieforløb på 1. del bør give de studerende ret til frit at tilmelde sig enhver af de faglige enheder, der findes på grunduddannelsens 2. del, idet det - som beskrevet i dette kapitels 2. afsnit - forudsættes, at der altid findes den fornødne fleksibilitet i lærerkollegiernes faglige sammensætning.

6.1.4	Godkendelse af praktik:	Udvalget forudsætter, at en tilmelding til grunduddannelsens 2. del ud over en godkendelse af studieforløbet på 1. del omfatter dokumentation for, at den studerende har været i praktik i mindst 4 måneder, samt at den studerende har afleveret en fyldestgørende, skriftlig rapport herom.
6.1.5	Afgangsprøve:	De studerende ved de to arkitektskoler har ifølge gældende bestemmelser ret til at afslutte deres uddannelse med en afgangsprøve.

Ved Kunstakademiets arkitektskole kan afgang søges på grundlag af enten:

- a) en stillet opgave,
- b) en selvvalgt opgave eller
- c) de samlede studieresultater, såfremt de foreligger i tilgængelig form.

Ved Arkitektskolen i Aarhus kan de studerende vælge a) eller b), men ikke c).

Udvalget henstiller, at skolerne søger at give de studerende ved de to skoler identiske valgmuligheder, og udvalget foreslår i den forbindelse, at valgmulighederne begrænses til en selvvalgt opgave eller en opgave, hvor bedømmelsesudvalget har fastlagt emnet.

Såfremt en afgangsopgave godkendes som gruppearbejde, skal det af programmet klart fremgå, hvilken del af afgangsopgaven den enkelte har ansvaret for, således at bedømmelsen kan foregå individuelt.

Opgavebesvarelseserne bedømmes ved begge skoler af bedømmelseskomiteer bestående af 4 medlemmer. Ved Kunstakademiets arkitektskole består komiteen af:

- 1) En fagleder inden for og udpeget af instituttet/institutsektionen (formand).
- 2) En lærer ved instituttet/institutsektionen udpeget efter aftale med den studerende.
- 3) En censor udpeget af Akademi-
raadets faggruppe af arkitekter, ikke tilknyttet undervisningen.

- 4) En fagleder fra et andet institut/en anden institutsektion udpeget af bedømmelsesudvalget.

Ved Arkitektskolen i Aarhus består komiteen af:

- 1) Den inden for fagområdet fastansatte lærer, som den/de studerende har været tilknyttet det sidste studieår.
- 2) En inden for det pågældende fagområde særlig sagkyndig, der ikke er tilknyttet skolen som lærer eller konsulent, udpeget af den ovenfor under pkt. 1 nævnte lærer og den/de afgangssøgende.
- 3) En af skolens fastansatte lærere, udpeget af skolerådet.
- 4) En af Akademiraadet udpeget censor.

For at nærme afgangsprøvens indhold og art til de vilkår, der møder en praktiserende arkitekt eller en ledende medarbejder i erhvervet, samt for at skabe et sikkert grundlag for at bedømme den afgangssøgendes faglige færdigheder og faglige modenhed finder udvalget, at skolerne i løbet af få år bør frigøre afgangsprøven fra det egentlige studium. For at sikre en høj grad af selvstændighed i opgavebesvarelserne må der i overensstemmelse hermed udformes klare regler for arten og omfanget af lærernes

medvirken under opgavebesvarelsens udarbejdelse.

Ud fra et ønske om at give afgangsprøven større vægt over for samfundet og standen og ud fra et ønske om at bringe prøven på linie med afgangseksaminer fra de øvrige nordiske arkitektskoler og de øvrige danske læreanstalter, har udvalget dels overvejet at nedskære antallet af medlemmer i bedømmelseskomiteerne, dels overvejet at give de udefra kommende censorer en talmæssig overvægt.

Udvalget har imidlertid anset det for godtgjort, at bedømmelseskomiteer med 4 medlemmer har været funktionsduelige og fagligt forsvarlige. Udvalget anbefaler derfor, at antallet af medlemmer fastholdes, men at de udpeges efter andre regler end hidtil.

Udvalget foreslår, at bedømmelseskomiteerne ved begge skoler sammensættes således:

- 1) En fast ansat lærer ved den faglige enhed, den studerende har været tilmeldt i sit sidste studieår.
- 2) En fastansat lærer fra en anden studieenhed på skolen udpeget af fagrådet henholdsvis skolerådet.
- 3) En fastansat lærer ved den anden skole udpeget af fagrådet henholdsvis skolerådet
- 4) En af Akademiraadet udpeget censor.

Ved stemmelighed er den af Akademi-raadet udpegede censors stemme udslag-givende.

Komiteen kan tiltrædes af en af den afgangssøgende udpeget studenterobserva-tør uden stemmeret.

Voteringen kan foregå for åbne eller lukkede døre.

Skolerne har i øjeblikket forskellige regler for appel. Såfremt disse fortsat skal findes, bør de være ens.

Endelig bør det nævnes, at udvalget ikke finder det rigtigt, at afgangsdiplo-met ledsages af særlige udtalelser fra lærer eller komité. Det bør dog overvejes at stille krav om en skriftlig motivering i de tilfælde, hvor en opgavebesvarelse ikke godkendes.

På afangsbeviset angives den studie-enhed, der meddeles afgang fra.

6.1.6 Censor- kollegiet:

Da de af Akademiraadet udpegede censorer ikke blot har til opgave at sikre, at den enkelte bedømmelse foregår korrekt såvel indadtil som udadtil, men også har til opgave at sikre, at skolernes faglige niveau svarer til samfundets og standens "forventninger", henstiller udvalget, at der i modsætning til nu udpeges et fælles censorkollegium for de to skoler.

Ved at åbne mulighed for at censorer virker ved begge skoler samtidig, vil censorkollegiet kunne medvirke til, at der fastholdes et fælles fagligt niveau på de to skoler.

Det bør overvejes at lade kollegiet selv fordele opgaverne imellem sig.

- 6.1.7 Udstilling: For at sikre en forsvarlig bedømmelse og for at gøre det muligt for skolerne at anvende den åbne afgangsbetømmelse som et pædagogisk redskab i uddannelsen, bør de faglige enheder råde over lokaler, der er egnede for - og tilstrækkeligt store til - en samlet ophængning af et afgangsholds opgavebesvarelser.
- 6.2.1 Lærerkollegierne: Undervisningen ved de to arkitektskoler varetages i dag af professorer, docenter, lektorer, videnskabelige assistenter, faglige assistenter samt af midlertidigt ansatte, timelønnede lærere. Professorerne er ansat som tjenestemænd; de øvrige lærergrupper er ansat i henhold til overenskomst mellem finansministeriet og de pågældendes faglige organisationer. Ved Kunstakademiets arkitektskole er langt den overvejende del af lærerkollegiet ansat på deltid (typisk 4/5 og 3/5). Disse lærere er ansat uden at have gennemgået samme ansættelsesprocedure som de "faste, heltidsansatte lærere"; men langt den overvejende del af dem har fungeret i en årrække med arbejde, der har givet dem faglig kompetence på lige fod med størstedelen af den øvrige lærergruppe.
- Ved Arkitektskolen i Aarhus er hovedparten af lærerne fuldtidsansatte. Professorer, lektorer og et antal assistenter er ansat efter eksternt opslag og efter indstilling fra et fagkyndigt bedømmelsesudvalg nedsat i henhold til regler fastsat af kulturministeriet. Et antal assistenter er ansat efter ind-

stilling fra den professorale lærestol eller fra den faglige enhed, som ønskede den pågældende tilknyttet.

For lærerkollegiet ved Arkitektskolen i Aarhus gælder det, at det på grund af kollegiets ringe størrelse og uafbalancerede sammensætning - med få professorer og lektorer og mange faglige assistenter - har været nødvendigt for kollegiets medlemmer at varetage undervisning, forskning og administration på lige fod. Det har svækket professorernes og lektorernes forskningsindsats, men det har til gengæld medført, at de faglige assistenter har udviklet en faglig kompetence, der i flere tilfælde ligger over deres stillingskategori.

- 6.2.2 En ny stillingsstruktur: Antallet af lærere og deres placering inden for de forskellige stillingskategorier vil fremgå af skema B og C i kapitel 7.

Udvalget er gjort bekendt med, at der i årevis er arbejdet med en ny stillingsstruktur uden resultat. Det finder udvalget uacceptabelt.

Kulturministeriet har siden 1973 i samarbejde med de to arkitektskoler og efter forhandling med lærernes faglige organisationer arbejdet på at etablere en stillingsstruktur, der i hovedtrækkene svarer til dem, der findes på de læreanstalter, der er underlagt undervisningsministeriet. De oplæg, der har foreligget fra sagens parter, har forudsat en bevillingsforøgelse, som de bevilligende myndigheder ikke har kunnet acceptere.

Det seneste forslag til en ny stillingsstruktur blev udarbejdet af kulturministeriet i løbet af sommeren 1985. Forslaget har været foreløbig behandlet af finansministeriet, og før den endelige behandling i kulturministeriet kan finde sted, skal forslaget til udtalelse i Planlægningsrådet for forskning og de relevante forskningsråd. Det er endvidere forudsat, at denne rapport og de anbefalinger, udvalget fremfører, indgår i ministeriets overvejelser ved udarbejdelse af den nye stillingsstruktur.

Udvalget erkender, at problemerne omkring indførelsen af en ny stillingsstruktur er mange og komplicerede og at det både af bevillingsmæssige grunde og af hensyn til de allerede ansatte vil blive nødvendigt at operere med overgangsordninger udformet i overensstemmelse med forholdene på de 2 skoler. Udvalget er også opmærksom på, at forskellige eksisterende forhold på de to skoler uden al tvivl vil medføre, at overgangsperioden vil få et forskelligt forløb på skolerne, men det er udvalgets overbevisning, at de to skoler senest ved overgangsperiodens afslutning bør være ligestillede med hensyn til de stillinger og de økonomiske ressourcer, der tillægges grunduddannelserne og den dertil knyttede forskning.

Udvalget har ikke baggrund for at udfærdige en detaljeret beskrivelse af den ideale stillingsstruktur, men udvalget ønsker at påpege, at en stillingsstruktur ved arkitektskolerne, der

omfatter de; samme stillingskategorier som ved de andre læreanstalter - dvs. professorer, lektorer, adjunkter og kandidatstipendiater - ikke bør føre til stillingsbeskrivelser, opslagsbestemmelser og ansættelsesvilkår, der er identiske med dem, der gælder ved de øvrige, højere uddannelser. Det er f.eks. væsentligt for udvalget, at en ansættelse ved en arkitektskole ikke i alle tilfælde kræver forudgående forskningsresultater, samt at praktisk erfaring bliver en væsentlig forudsætning for ansættelse i hovedparten af de stillinger, der opslås. Dette gælder for alle stillingskategorier. Udvalget har tillige den overbevisning, at det vil styrke undervisningen og sikre dens erhvervsrelevans, hvis ansættelsesvilkårene gør det muligt for alle lærere at bevare en vis tilknytning til praksis, men der bør samtidig etableres et system, der sikrer, at den løn, skolerne udreder, til enhver tid er afpasset efter den indsats, lærerne konkret yder på skolerne.

Udvalget henstiller, at der hurtigst muligt gennemføres en stillingsstruktur efter ovenstående principper.

6.2.3 Fornyelse i lærerkollegierne:

Når en ny stillingsstruktur er gennemført, vil dens bestemmelser om, at adjunkter kun kan ansættes for en kortere periode, samt at genansættelse af adjunkter ikke kan finde sted, automatisk føre til en kontinuerlig udskiftning i lærerkollegierne. Udvalget

anbefaler, at der også i perioden indtil da søges udveje for en så tilpas, faglig fleksibilitet i kollegierne, at de studerendes frie valg af studieemne i grunduddannelsens 2. del ikke hæmmes endsige forhindres.

I den forbindelse bør det fremhæves, at det er udvalgets principielle opfattelse, at de givne lønrammer bør administreres således, at det til enhver tid bliver muligt for skolerne at ansætte gæsteprofessorer, eksterne lektorer og særligt sagkyndige konsulenter. Arkitektskolernes mulighed for at medvirke aktivt i fagets fornyelse og i erhvervets forsøg på at inddrage opgaver, der i dag er nye eller ligger uden for arkitekters traditionelle arbejdsfelt, er stærkt afhængig af, at disse ansættelsesformer bringes i anvendelse i højere grad end nu. Dette gælder også i perioder med beskårne bevillinger.

- 6.3.1 Ansættelse af lærere: Ved ansættelse af lærere i faste stillinger anser udvalget det for væsentligt, at stillingsbeskrivelserne får et fagligt sigte, der kan regnes for at være alment anerkendt i en årrække.

UDDANNELSESBEHOV OG -RESSOURCER

Før i tiden var det et obligatorisk krav, at studerende med studentereksamen stod i håndværkerlære i mindst 8 måneder, inden de kunne tilmelde sig 3. studieår. De studerende fik derigennem dels et førstehåndskendskab til gængse byggematerialer og bygningskonstruktioner, dels en fornemmelse af "omgangstonen" mellem håndværkere og projekterende. I et forsøg på at retablere nogle af kvaliteterne ved denne ordning har studerende fra de første studietrin på Arkitektskolen i Aarhus opført bygningsfragmenter på grundlag af egne skitser.

Skolen har tegnesale og kontorer i den gamle fabriksbygningen i baggrunden.

I 1. afsnit redegøres for udvalgets synspunkter på behovet for arkitekter,

og udvalget anbefaler,

- at det nuværende optagelses-tal fastholdes indtil videre,

at uddannelsen koncentrerer på de eksisterende skoler.

I 2. afsnit redegøres for omfanget og arten af de bevillinger, stillinger og lokaler, der er tillagt de to skoler,

og udvalget anbefaler,

at de to skoler hurtigt sidestilles, hvad angår res-sourcer til grunduddannelsen,

at det undersøges, om det kunstneriske aspekt i uddannelsen kan motivere en ændring af studenter/lærer ratioen,

at den nuværende fordeling af lærere inden for undervisningens forskellige dele tages op til vurdering,

- at de forskningsbestemte bevillinger øges,

at der tillægges skolerne bevillinger til støtte for etablering af videre- og efteruddannelse,

at der udarbejdes en generalplan for bygningernes reno-vering, ombygning og udbygning.

- 7.1.0 Den aktuelle beskæftigelses-situation: Beskæftigelsen af arkitekter, både inden for det private erhverv og i det offentlige vil altid være udsat for betydelige svingninger, idet store dele af faget er stærkt afhængig af de vekslende økonomiske konjunkturer. Det kan derfor ikke undre, at der i det sidste tiår, hvor byggeaktiviteten har været reduceret til det halve af det, den var i perioden forud, har været stor arbejdsløshed blandt arkitekter.

En undersøgelse udsendt af Danske Arkitekters Landsforbund i april 1986 fastslår, at arbejdsløsheden toppede i 1983, og at antallet af ledige nu trods en stigning i antallet af kandidater - ligger på samme niveau som i 1978.

Det er ud fra de nu kendte forudsætninger udvalgets opfattelse, at der med det nugældende optagelsesantal på ca. 250 for de to skoler tilsammen for tiden er skabt balance mellem antallet af kandidater og de mangeartede beskæftigelsesmuligheder, der må forventes at foreligge i 1990'erne.

Det er endvidere udvalgets opfattelse, at de ressourcer, der kan forventes at blive stillet til rådighed for arkitektuddannelsen i resten af dette århundrede, bør gives på de to eksisterende skoler, hvis bevillingerne skal udnyttes effektivt. Udvalget har forståelse for de idealer, der i 60'erne fik "Planlægningsrådet for de højere uddannelser" til at arbejde med planer om at etablere op til fem mindre arkitektskoler i Danmark; men udvalget må konstatere, at det af bevillingsmæssige årsager kun vil være muligt at operere med to skoler, hvis der skal skabes den faglige spændvidde i skolerne lærerkollegier, der er fornøden for et undervisningstilbud med tilstrækkelig bredde.

- 7.2.1 Arkitektsko- I Skema A er der foretaget en opgørelse lernes øko- over - og en sammenligning mellem - de nomiske res- ressourcer, der er tillagt arkitekt- sourcer: skolerne og andre uddannelsesinstitutioner, som det til en vis grad er naturligt at sammenligne skolerne med.

Som det ses af kolonnen "udgift pr. ressourcebelastende studerende", råder Kunstakademiets arkitektskole over bevillinger, der ligger nogenlunde på linie med de nye universiteter, der både er tillagt undervisnings- og forskningsopgaver, medens Arkitektskolen i Aarhus er tillagt bevillinger, der ligger endda et godt stykke under de bevillinger, der tildeles teknisk betonedede uddannelsesinstitutioner uden forskningsforplig-

Skema A Arkitektskolernes økonomiske ressourcer i forhold til andre læreanstalter

Institution	Finanslovsbevilling 1985 i mill. kr. 5)	Antal ressourcebe- lastende studeren- de	Udgift pr. ressour- cebelastende stude- rende 5)	Studenter/lærer ratio i forhold til ressourcebelastende studerende	Areal pr. ressour- cebelastende stu- derende 6)
AUC	221.5	2.985	74.200	11,7	25 m ²
RUC	103.7	1.615	67.300	14,0	22 m ²
DTH	420.2	3.240	129.700	9,0	60 m ² 2)
DIA	79.2	1.185	66.800	7,4	60 m ² 2)
Teknika	254.5	3.865	65.800	8,3	22 m ²
KA	62.4 1)	840	74.300	8,4	20 m ²
AAA	33.7	641	52.600	10,1	16 m ²
Musikk.	79.7	946 3)	79.700	5,2 4)	-

- 1) Skønnet bevillingstal efter fradrag for udgifter til institutioner, der betjener en større kreds end den, dnr udgør arkitektskolens (Kunstakademiets bibliotek, Byggeteknisk Studiearkiv m.m.).
- 2) Da der ikke foreligger særskilt opgørelse fra DIA, er det gennemsnitlige areal for DIA og DTH i forening oplyst.
- 3) For musikkonservatorierne foreligger ikke opgørelse af antallet af ressourcebelastende studerende. Bestanden er derfor lagt til grund for beregningerne.
- 4) S/L ratio er beregnet ved at fraregne 15% forskning fra de faste stillinger.
- 5) Tallene i denne kolonne kan kun i meget begrænset omfang anvendes som sammenligningsgrundlag. Dette skyldes dels at forskningsudgifter indgår i de samlede bevillinger for de institutioner, der har forskning, dels at der også heri i et vist omfang indgår bevillinger til formål, der dækker en større kreds uden for institutionen; specielt kan nævnes Danmarks teknisk; Bibliotek.

teiser. I modsætning til de fleste universitetsstudier og i modsætning til mange tekniske uddannelser er arkitektuddannelsens hovedelement ikke indlæring af bestemte., på forhånd fastlagte pensas, der foreligger som lærebogsstof. Det karakteristiske for arkitektuddannelsen og for den pædagogiske metode, der anvendes dér - er projektorienterede øvelser, der i deres karakter - specielt i de sidstes år af studiet - har mange træk fælles med det arbejde, en praktiserende arkitekt udfører. I modsætning til mere bogligt orienterede studier kræver arkitektuddannelsens undervisningsform derfor de studerendes daglige tilstedeværelse og hyppig kontakt mellem den enkelte studerende og hans lærere. Det er denne dialog omkring øvelsen og dens forskelligartede problemer, den studerendes arbejdsmetode og kritiske sans udvikles, og den faglige og menneskelige modenhed bliver til.

Det er udvalgets opfattelse, at øvelser af projektkarakter fortsat bør være arkitektuddannelsens særkende og primære pædagogiske redskab. Udvalget har noteret sig, at indlæringen af elementær teknisk viden og træning i manuelle færdighedsfag med fordel kan tilrettelægges mere rationelt, end det sker på skolerne i dag. Det er også udvalgets opfattelse, at en effektivisering på dette felt bør kunne frigøre lærerkræfter og andre ressourcer.

Endelig ønsker udvalget i forbindelse med hospitantordningen at påpege, at

hospitanter ofte kan være mere ressourcelastende end normalstuderende, hvorfor det foreslås, at hospitanter medregnes til denne kategori.

Udvalget er opmærksom på, at der også ved undervisningsministeriets institutioner ofte anvendes projektorienteret undervisning. Men udvalget ønsker at påpege, at det muligvis ikke forekommer rimeligt udelukkende at sammenholde arkitektskolernes studenter/lærer ratio med øvrige højere uddannelser og især de tekniske. Arkitektuddannelsen er ikke alene en teknisk uddannelse, den er også en kunstnerisk uddannelse. Det bør derfor undersøges, om det er muligt at trække paralleller til andre kunstneriske uddannelser.

7.2.2 Skolernes lærerbe- manding:

I skemaerne B og C er der foretaget en opgørelse over de antal årsværk, der er tillagt de to skoler, og der er foretaget en fordeling af disse på forskning og undervisning. Skemaerne er udformet, så der kan foretages en direkte sammenligning, men det bør påpeges, at en række talangivelser bygger på skøn, og at opgørelserne ikke i alle tilfælde giver et fuldt sandfærdigt billede af årsværkernes nuværende anvendelse. For Arkitektskolen i København's vedkommende har det ikke været muligt at angive arkitektskolens andel af det samlede akademis bevillinger helt præcist, og for Århus skolens vedkommende gælder det, at en del af de årsværk, der er optaget under forskning, faktisk anvendes til

undervisningsformål. Udvalget mener dog, at skemaernes oplysninger er tilstrækkeligt koordinerede til at give et indtryk af de to skolars samlede lærerbemanding og af dens fordeling, dels på stillingskategorier, dels på forskning og undervisning.

Sammenholder man først antallet af skolernes ressourcebelastende studerende, og derefter antallet af de lærerårsværk, skolerne disponerer over, må man konstatere, at Arhuskolen har betydeligt mindre lærerkapacitet til rådighed end skolen i København. Da skolen i Århus tillige har færre stillinger med forskningsret, forøges afstanden mellem de to skoler, hvis man alene sammenholder deres forskningspotentialer. Arhuskolens forskningsressourcer udgør kun godt en trediedel af Kunstakademiets arkitektskoles.

Støttet af KRUVA's rapport fra 1981 om behovet for en udvidet arkitektforskning og ud fra en overbevisning om, at det alene er muligt at give en kvalificeret undervisning på en højere læreanstalt, hvis denne underbygges med forskning, henstiller udvalget til ministeren, at der snarest tillægges de to skoler - og især Arkitektskolen i Aarhus - de stillinger og bevillinger, der er nødvendige for at udbygge forskningen. Udvalget er klar over, at dette ikke kan ske umiddelbart, men udvalget mener, at en forøget forskningskapacitet er væsentlig og bør prioriteres højt i de nærmeste år.

Skema B Opgørelse for 1985 af fordelingen af de samlede
årsværk ved Kunstakademiets Arkitektskole

Antal årsværk ialt		forsk- ning i kraft af stil- lingsbe- skrivel- se	forsk- ning til- delt af forsk- ningsud- valget	forsk- ning ialt	under- visning ialt
professorer/ docenter	22,7	9,0		9,0	13,7
videnskabe- lige ass.	25,9	10,4		10,4	15,5
faglige ass.	78,9		8,2	8,2	70,7
timelærere	0,5				0,5
kandidat- stipendiater	10,0	10,0		10,0	
ialt	138,0	29,4	8,2	37,6	100,4
excl. kandi- datstip.	128,0	19,4	8,2	27,6	100,4

Bestanden af studerende pr. 1.11.1985: 1.135

Bestanden er udtryk for det antal studerende, der
er tilmeldt uddannelsen excl. de studerende, som
har orlov fra studiet og excl. hospitanter.

Tilmeldte hospitanter: 62

Ressourcebelastende studerende pr. 1.11.1985: 840

Tallet på ressourcebelastende studerende er fun-
det ved i matriklen at tælle de studerende, som
pr. 1.11.1985 har opnået studietrinstilvækst.

Studerenter/lærer ratio i forhold til bestand

$$1.135/100,4 = 11,3$$

Studerenter/lærer ratio i forhold til ressource-
belastende studerende:

$$840/100,4 = 8,4$$

Samlet bruttoareal:

$$16.767 \text{ m}^2$$

Areal pr. ressourcebelastende studerende:

$$20,0 \text{ m}^2$$

Areal pr. tilmeldt studerende:

$$14,7 \text{ m}^2$$

Skema C Opgørelse for 1985 af fordelingen af de samlede
årsværk ved Arkitektskolen i Aarhus

Antal årsværk ialt		forsk- ning i kraft af stil- lingsbe- skrivel- se	forsk- ning til- delt af forsk- ningsud- valget	forsk- ning ialt	under- visning ialt
professorer	6,0	2,4		2,4	3,6
lektorer	5,0	2,0	1,2	3,2	1,8
faglige assistenter	59,0		2,0	2,0	57,0
timelærere	0,5				0,5
kandidat- stipendiater	4,5	4,5		4,5	
ialt	75,0	8,9	3,2	12,1	62,9
excl. kandi- datstip.	70,5	4,4	3,2	7,6	62,9

Bestanden af studerende pr. 1.10.1985: 746

Bestanden er udtryk for de antal studerende, der
er tilmeldt uddannelsen excl. de studerende, som
har orlov fra studiet og excl. hospitanter.

Tilmeldte hospitanter: 7

Ressourcebelastende studerende pr. 1. 10 . 1985 : 641

Tallet på ressourcebelastende studerende er fun-
det ved i matriklen at tælle de studerende, som
pr. 1.10.1985 har opnået studietrinstilvækst.

Studerenter/lærer ratio i forhold til bestand

$$746/62,9 = 11,8$$

Studerenter/lærer ratio i forhold til ressource-
belastende studerende

$$641/62,9 = 10,1$$

Samlet bruttoareal:

$$10.350 \text{ m}^2$$

Areal pr. ressourcebelastende studerende:

$$16 \text{ m}^2$$

Areal pr. tilmeldt studerende

$$13,3 \text{ m}^2$$

- 7.2.3 Finansie- ring af videre- og efter- uddannelse: Det er udvalgets principielle opfattelse, at arkitektskolernes grunduddannelse udelukkende bør finansieres af statsmidler. Det er også udvalgets opfattelse, at staten bør yde støtte til finansie- ring af videre- og efteruddannelse inden for faget, men her vil det være rimeligt at forestille sig uddannelsernes drifts- økonomi suppleret med deltagerbidrag og med tilskud fra erhvervsorganisationer og kommunale sammenslutninger samt fra offentlige og private fonde. Udvalget peger i denne forbindelse ligeledes på de muligheder, der er indeholdt i finansministeriets nye regler om ind- tægtsdækket virksomhed.
- Udvalget finder, at det er vigtigt, at der omgående udarbejdes en budgetplan for videre- og efteruddannelse.
- 7.2.4 Arkitekt- skolernes lokale- situation: I skema D angives det samlede lokale- areal, de to skoler råder over i dag, og der foretages dels en sammenligning mellem de to skoler set i forhold til antallet af studerende dels en sammen- ligning med de andre læreanstalter, der også er medtaget i skema A. De angivne arealer er bruttoarealer, og tallene giver derfor ikke et sandfærdigt billede af de faktiske forhold, idet det udnyt- telige areal er væsentligt mindre. Begge skoler har til huse i ældre ejendomme bygget til andre formål. Det er derfor umuligt at udnytte ejendommene ratio- nelt. Også sammenligningen med de andre læreanstalter er misvisende, idet mange af de bygninger, der er medregnet her, er udformet og opført specielt med henblik på undervisning og forskning.

Skema D Opstilling over areal pr. studerende for en række uddannelsesinstitutioner beregnet på grundlag af ressource-belastende studenterbestand.

	Ressource belastende studerende	Samlet areal	Areal/studerende
KA	840	16.767 m ²	20 m ²
AAA	641	10.350 m ²	16 m ²
DTH & DIA samlet	2.980	250.000 m ²	60 m ²
KVL	1.595	100.000 m ²	63 m ²
DFH	440	16.000 m ²	36 m ²
AUC	2.985	75.000 m ²	25 m ²
RUC	1.615	35.000 m ²	22 m ²
TEKNIKA	3.865	85.000 m ²	22 m ²

Endelig bør det påpeges, at skemaet giver et mindre grelt billede af skolerne lokaleproblemer end det, der foreligger reelt, idet skemaets angivelse af areal pr. studerende tager udgangspunkt i antallet af "ressourcebelastende studerende" og ikke i de faktisk tilmeldte.

Da skolernes undervisning, som beskrevet ovenfor, primært bygger på de studerendes arbejde med praktiske øvelser af projektkarakter, er det udvalgets overbevisning, at skolerne bør have mulighed for at stille et tegnebord med tilhørende opbevarings- og fralægningsarealer til rådighed for hver enkelt studerende. Dette vil efter udvalgets skøn svare til et bruttoareal på 30-35 m² pr. studerende (Konsulentgruppen for "Planlægningsgruppen vedr.

den langsigtede udbygning af de højere- og videregående uddannelser i Aarhusområdet" angiver i 1972 28 m² som norm ved nybyggeri. Ved indretning af eksisterende ejendomme vil normen blive højere). Accepteres synspunktet som en nødvendig forudsætning for en rationel undervisning, vil det stille krav om en væsentlig udvidelse af de arealer, skolerne disponerer over i dag.

Lægger man dertil et ønske om, at lærere og forskere, der har deres hovedbeskæftigelse på skolerne, tildeles kontorer, arbejdslokaler og forskningslaboratorier i et rimeligt omfang bliver udbygningsbehovet betydeligt.

Også en henlægning af fagets videre- og efteruddannelse til skolerne vil stille krav om yderligere lokaler.

Det er ikke muligt for udvalget at afgive et blot nogenlunde sikkert skøn over skolernes udbygningsbehov. Udvalget må indskrænke sig til at konstatere, at behovet er der. På tilsvarende måde må udvalget nøjes med at notere, at skolernes bygninger forekommer at være dårligt vedligeholdt; dette gælder selv for de bygninger, der ikke blot er fredede, men også anerkendt som hovedværker i dansk arkitektur.

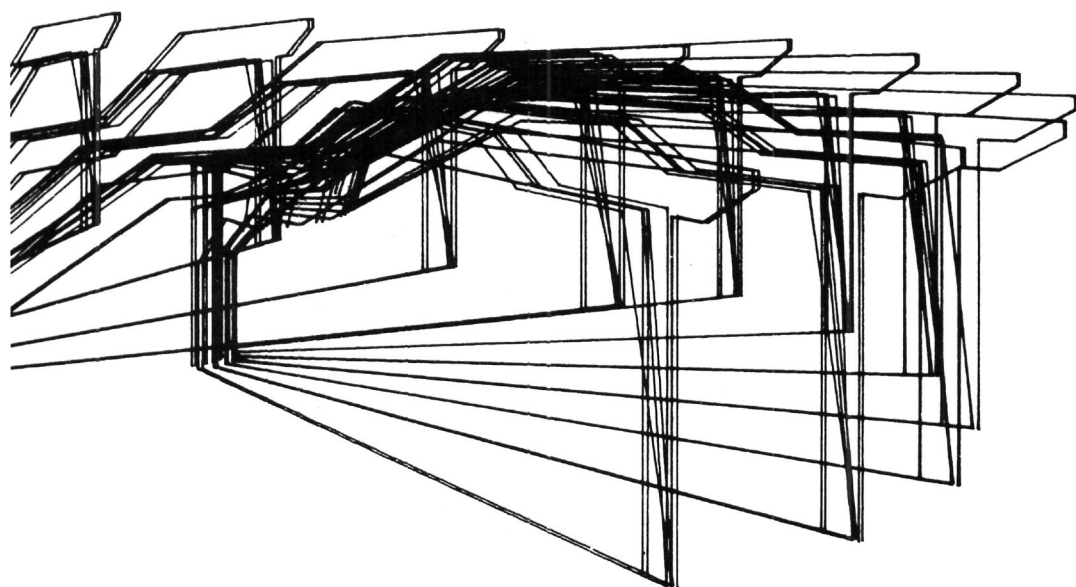
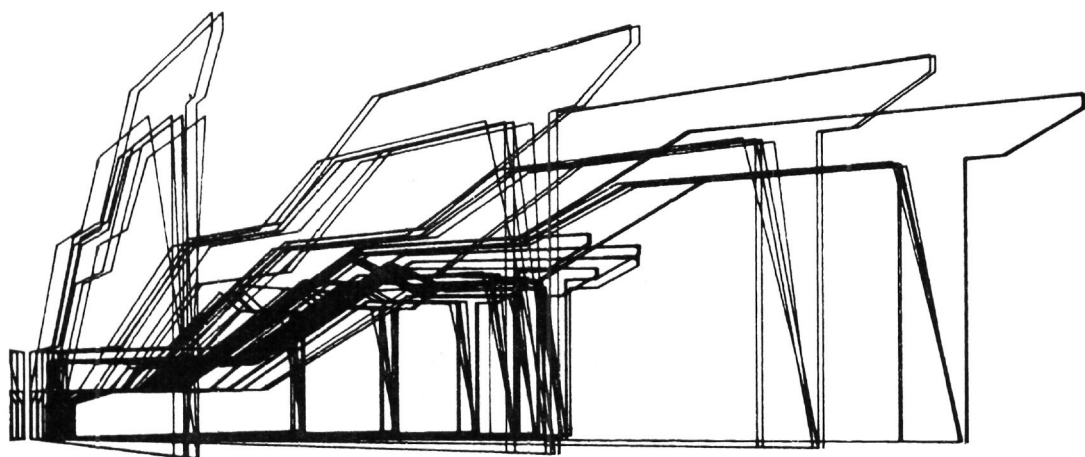
Med henblik på at skabe et samlet overblik over de problemer, der her er skitseret, og ud fra et ønske om hurtigt at skabe et konkret grundlag for deres løsning, foreslår udvalget, at der udarbejdes et program for en renovering, ombygning og udbygning af skolernes bygninger og deres udstyr.

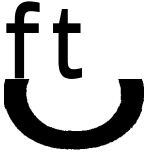
Udvalget, anbefaler endvidere, at der søges hjælp fra Undervisningsministeriets Byggedirektorat til udarbejdelsen af programmet, samt at det sideløbende hermed overdrages de kgl. bygningsinspektører, der fører tilsyn med de af skolens bygninger, der tilhører staten, at udarbejde en generalplan herfor.

Endelig anbefaler udvalget, at kulturministeriet søger en bevilling, så udarbejdelse af program og generalplan kan gennemføres i finansåret 1987.

7.2.5 Arkitekt-
skolernes
teknisk-
administra-
tive
personale:

Det ligger klart for udvalget, at den geografiske spredning, der karakteriserer begge skolers bygningsbestand kan medføre et relativt stort behov for teknisk-administrativt personale. Udvalget beklager, at det ikke har været muligt for udvalget at se nærmere på problemet og foretage opgørelser og sammenligninger på linie med dem, udvalget har udarbejdet for lærerpersonalets vedkommende. Udvalget anbefaler, at ministeriet snarest tager initiativ til, at en sådan undersøgelse bliver sat i værk.

ARKITEKTSKOLERNES LEDELSE

Udsnit af tegning fra et afgangsprøje med titlen "Et offentligt rum - Christiansholmen" udført 1984 af en studerende ved Kunstakademiets arkitektskole. Tegningen er en rumlig afbildning af hovedkonstruktionen i anlæggets største bygning.

Eksempler på afgangsprøje fra de arkitektskoler er gengivet i tidsskriftet Arkitekten, årg. 1985, nr. 2-3, og årg. 1986, nr. 2-3.

I dette kapitel redegøres for hovedtrækkene i de styrelsesordninger, der gælder for de to skoler,

og udvalget anbefaler,

at de gældende anordninger revideres i overensstemmelse med den foreslåede studieomlægning og en ny stillingsstruktur.

8.1.0 De styrende organer:

I 1969 fik Arkitektskolen i Aarhus som den første højere læreanstalt i Danmark tilladelse til - som forsøg - at inddrage de studerende i skolens øverste ledelse. Det hidtidige lærerråd blev erstattet af et skoleråd, hvor lærere og studerende besatte lige mange pladser. I 1972 blev ordningens hovedprincipper stadfæstet i en ny anordning, der samtidig gav plads for repræsentanter for det teknisk-administrative personale.

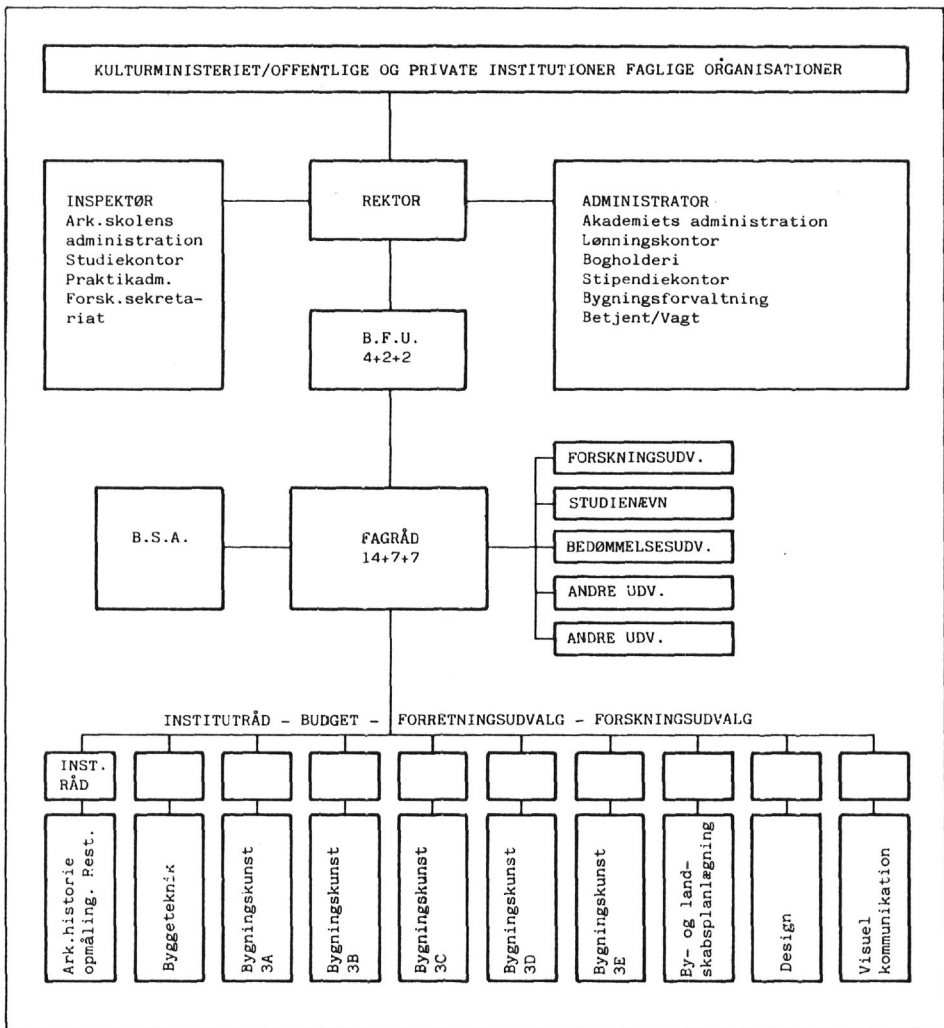
En tilsvarende omlægning af den øverste ledelse blev gennemført ved Kunstakademiets arkitektskole i 1971, men da var princippet om medbestemmelse for alle grupper slået igennem også inden for uddannelsesinstitutionerne under undervisningsministeriet. Den nye anordning for Kunstakademiets arkitektskole fordelte derfor pladserne i de

styrende; organer i overensstemmelse med de normer, der var blevet fastlagt for undervisningsministeriets institutioner. Dette har medført, at de studerende i Århus foretager valg til 2/5 af pladserne i den øverste kollegiale myndighed, mens de studerende i København foretager valg til 1/4. Arhuskolens seneste anordning er dateret 4. juli 1978, Kunstakademiets arkitektskoles seneste anordning er dateret 4. februar 1974. Sammensætningen af de kollegiale organer,, og de regler for den interne ledelsesstruktur, der er fastlagt i anordningerne, er beskrevet i hosstående, grafiske oversigter. En nærmere beskrivelse af de enkelte organers kompetence og ansvar findes i bilag nr. 2 og 3.

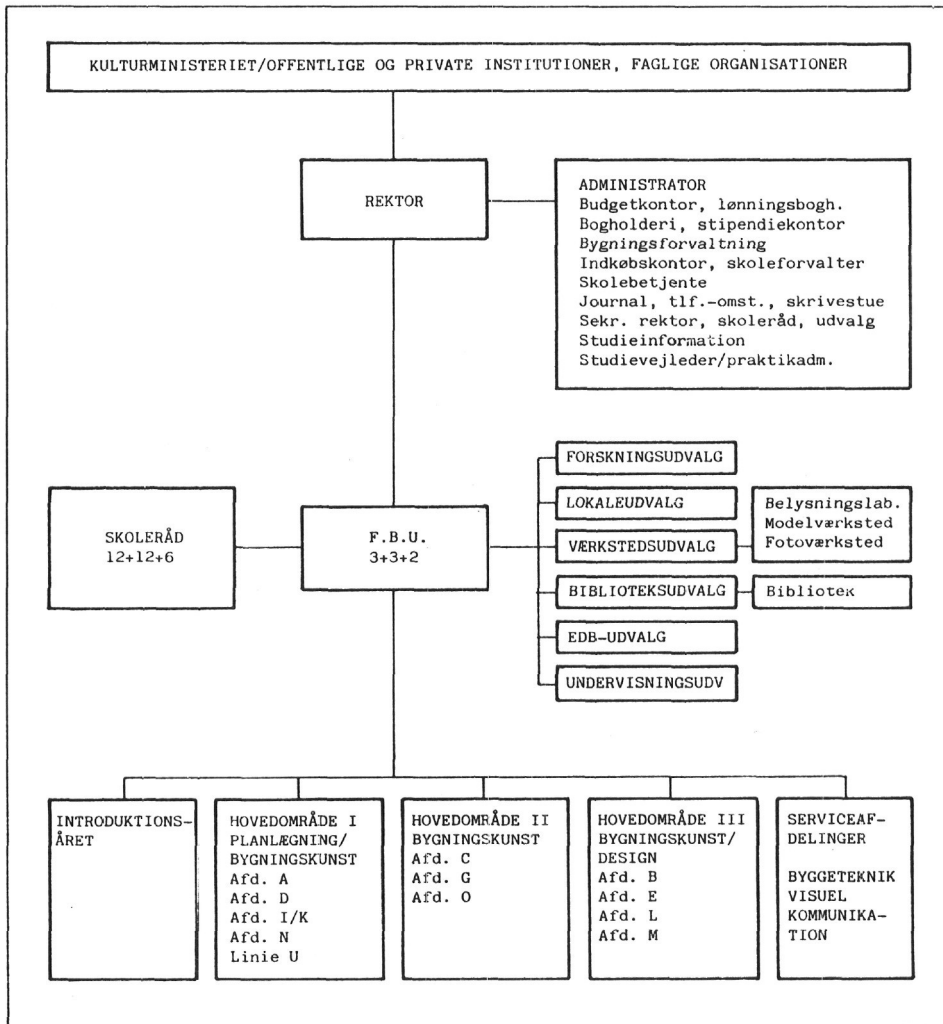
8.2.0 Revision af skolernes styrelsesordninger:

Det er udvalgets opfattelse, at det vil være naturligt at tage styrelsesanordningerne op til nærmere overvejelse, men udvalget finder, at det vil være hensigtsmæssigt, at man i første omgang søger de af udvalget foreslåede studieomlægninger og stillingsstruktur gennemført, og at man derefter tager styrelsesspørgsmålet op.

Styrelsesstrukturen ved Kunstakademiets arkitektskole

Styrelsesstrukturen ved Arkitektskolen i Aarhus

9.

HANDLINGSPLAN

Opførelse af prøvelejligheder i fuld størrelse udført i 1985 af Byggeriets 1:1 Modelværksted under Laboratoriet for Boligbyggeri på Kunstakademiets arkitektskole. Modellen er opført i en forladt fabrikshal i Århus for praktiserende arkitekter og med bistand af arkitektstuderende. Forsøget er blevet en realitet gennem et samarbejde mellem offentlige myndigheder, skolerne og praktiserende arkitekter. Begge skoler savner egnede, permanente lokaler for initiativer af denne art.

9.1.0 Reorga-
nisering
af
KRUVA:

Denne ministerielle rapport skiller sig ud fra de fleste andre ved at have karakter af et "arbejdsblad". Den påpeger en række problemer inden for arkitektuddannelsen, og den angiver mulige veje for deres løsning. En virkeliggørelse af de intentioner, den er udtryk for, vil kræve meget arbejde og mange forhandlinger. Dertil kommer, at udvalget forudser, at der allerede ved betænkningens første behandling på skolerne og i Danske Arkitekters Landsforbund vil blive fremlagt forslag, der supplerer eller erstatter dem, der er skitseret i betænkningen. Også områder, der kun er strejft i betænkningen, og områder, der er nye i sammenhængen, vil blive inddraget.

For at sikre, at der fortsat arbejdes med arkitektuddannelsens problemer, og at der opnås konkrete resultater inden for kort tid, foreslår udvalget, at Kulturministeriets Rådgivende Udvalg Vedrørende Arkitektuddannelsen, KRUVA, bliver reorganiseret med henblik på at give dette udvalg gennemslagskraft som kontakt- og koordinationsudvalg for ministeriet, skolerne og erhvervet.

Udvalget kunne forestille sig, at det reorganiserede udvalg fik 7 medlemmer:

En formand beskikket af kulturministeren.

Skolernes rektorer.

En studerende fra Kunstakademiets arkitektskole valgt af og blandt de studerendes repræsentanter i fagrådets budget- og forretningsudvalg.

En studerende fra Arkitektskolen i Aarhus valgt af og blandt de studerendes repræsentanter i skolerådets forretnings- og budgetudvalg.

To repræsentanter fra erhvervet udpeget af kulturministeren.

Formanden bør ikke i sin funktionsperiode være knyttet til skolerne ved ansættelse eller være centralt placeret i ledelsen af de faglige organisationer.

Udvalget forudsætter, at der stilles sekretærhjælp til rådighed.

Udvalget foreslår, at det bliver pålagt det reorganiserede KRUVA at medvirke til hurtig behandling og gennemførelse af udvalgets forslag.

Som første led i arbejdet bør der udarbejdes en prioriteret handlingsplan, der indeholder følgende elementer:

0.2.0 Handlingsplan:

- Reorganisering af KRUVA i løbet af sommeren 1986.

Godkendelse af en forsøgspraktikordning med virkning i sommeren 1987.

- Indførelse af en ny stillingsstruktur ved de to arkitektskoler.

- Forslag til udbygningsplan for forsk-

ning ved arkitektskolerne med udgangspunkt i KRUVAs redegørelse, august 1981.

- Fremlæggelse af motiveret udbygningsplan for det teknisk-administrative personale ved de to skoler.

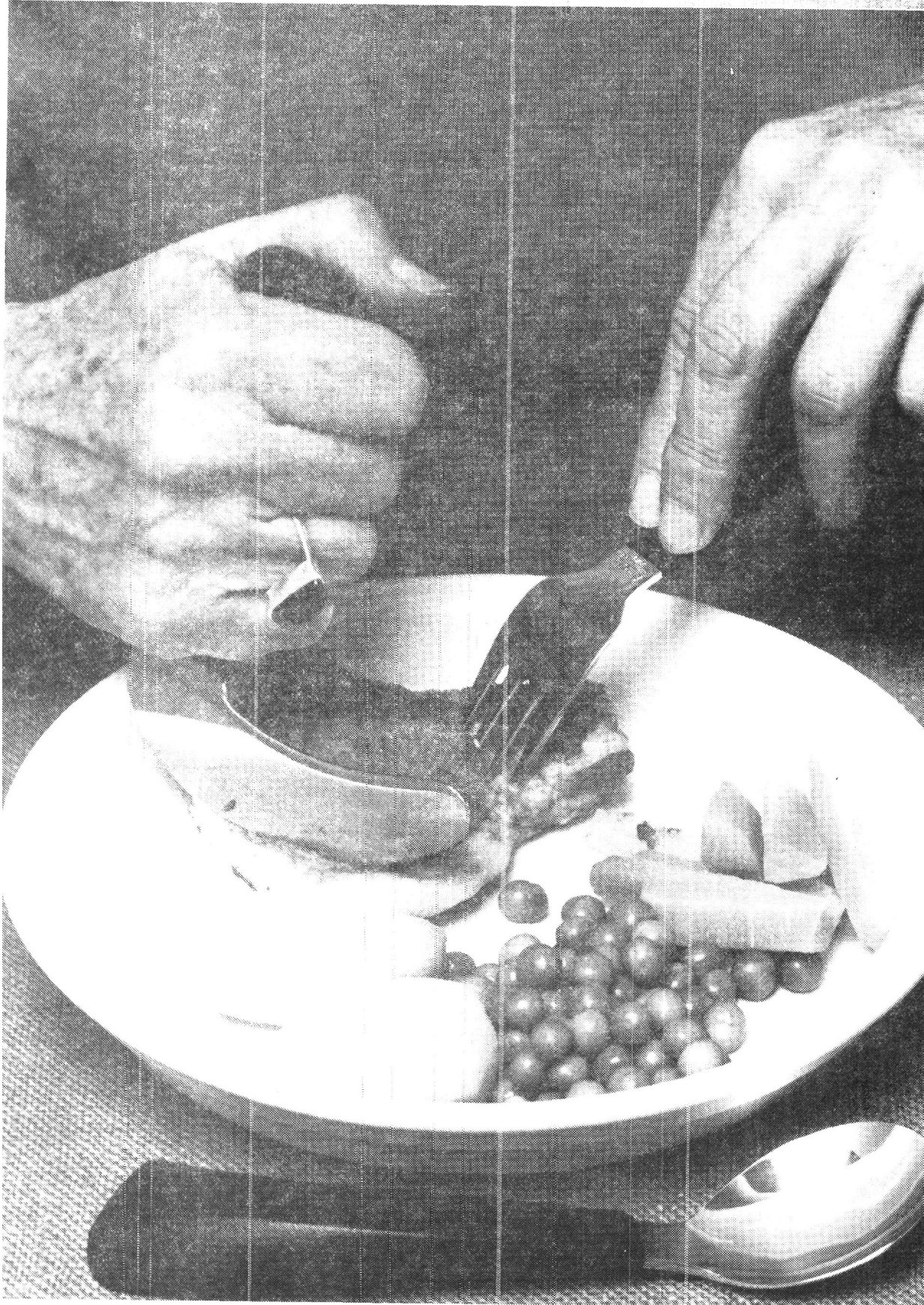
Forslag til plan for placering af videre- og efteruddannelse ved de to skoler.

- Fremlæggelse af fælles rammeplan for grunduddannelsens 1. del.

Fremlæggelse af forslag til generalplan for renovering, ombygning og udbygning af skolernes lokaler.

- Fremlæggelse af forslag til undervisnings- og bedømmelsesreglementer.

Forslag til revision af skolernes styrelsesordninger.

BILAG

Det er et væsentligt træk ved arkitektuddannelsen, at studerende ofte vælger at beskæftige sig med socialt betonedede emner, og herunder specielt emner, der hidtil har været upåagtede eller forsømt af arkitekter og designere. Billedet viser dele af et spisebestik udført med særlig hensyntagen til folk med nedsat muskelkraft og nedsat bevægelighed i hænder og arme. Bestikserien, der blev udarbejdet i 1978 som afgangsopgave på Arkitektskolen i Aarhus, fremstilles nu i Holland for et dansk firma.

BILAG

	S.
Bilag 1 De europæiske Fællesskaber	89
Bilag 2 Styrelsesordning for Kunstakademiets arkitektskole	91
Bilag 3 Styrelsesordning for Arkitektskolen i Aarhus	97

Artikel 3 i rådets direktiv af 10. juni 1985 vedrørende gensidig anerkendelse af eksamensbeviser m.v.

Arkitekt skolernes undervisning skal i lige grad tage hensyn til de teoretiske og praktiske sider ved arkitektuddannelsen og sikre erhvervelse af:

- 1) færdighed i at udforme arkitektoniske projekter, hvorved der tages hensyn til både æstetiske og tekniske krav,
- 2) passende kendskab til arkitekturens historie og teori og til dertil knyttede kunstarter, teknologi og humaniora,
- 3) kendskab til de skabende kunstarter for så vidt angår disses indflydelse på kvaliteten af arkitektonisk formgivning,
- 4) passende kendskab til byplanlægning og den teknik, der anvendes i planlægningsprocessen,
- 5) forståelse af forholdet mellem mennesker og bygninger, mellem bygninger og deres omgivelser og af behovet for at afpasse bygninger og områder efter hinanden i overensstemmelse med menneskets behov og forhold,
- 6) forståelse af arkitekterhvervet og af arkitektens rolle i samfundet, især ved udarbejdelsen af projek-

ter, der tager hensyn til samfundsforhold,

- 7) forståelse af fremgangsmåden ved analyse og tilrettelæggelse af byggeprojekter til en projekteringsopgave,
- 8) forståelse af strukturelle, bygnings- og ingeniørmæssige problemer i forbindelse med bygningskonstruktion,
- 9) passende viden om fysiske problemer og teknologi samt om bygningers funktion med henblik på at tilvejebringe behagelige forhold indendørs og beskyttelse mod de ydre klimatiske forhold,
- 10) sådanne tekniske færdigheder, at den pågældende bliver i stand til at udforme bygninger, der imødekommer de krav, brugerne heraf stiller, samtidig med at nødvendige begrænsninger af budgethensyn eller på grund af byggelovgivningen respekteres,
- 11) passende kendskab til de industrier, organisationer, forskrifter og fremgangsmåder, der er forbundet med projekters virkeliggørelse i form af bygninger og med at indpasse planer i planlægningen.

BILAG NR. 2.

STYRELSESORDNING FOR KUNSTAKADEMIETS
ARKITEKTSKOLE

(En grafisk afslutning af styrelsesordningen findes side 80).

Fagråd:

Fagrådet består af 28 medlemmer, valgt for 1 år ad gangen:

- Rektor og prorektor (valgt for 3 år),
- 1 lærer fra hvert institut, i alt 10,
 - 2 lærere valgt af lærerforsamlingen,
 - 7 studerende valgt af studenterforsamlingen,
 - 7 TAP-repræsentanter valgt af TAP-forsamlingen,
 - 1 observatør fra Byggeriets Studiearkiv (BSA), der sorterer under fagrådet.

Fagrådets kompetence:

Fagrådet er arkitektskolens øverste kollegiale myndighed. Det afgør alle sager, der angår arkitektskolen som helhed eller 2 eller flere institutter.

Fagrådet udarbejder med henblik på indstilling til ministeriet for kulturelle anliggender arkitektskolens budgetforslag. Fagrådet fordeler de givne bevillinger og stillinger til forskere og lærere. Fagrådet træffer beslutning om den fælles udnyttelse af lokaler og udstyr.

Fagrådet træffer beslutning om ansættelse af forskningsmedarbejdere og

ikke-professorale, faste lærere. Fagrådet afgiver indstilling til ministeriet for kulturelle anliggender om besættelse af professorater efter indstilling fra et indstillingsudvalg. Fagrådet afgiver indstilling til ministeriet om oprettelse af nye faste stillinger. Fagrådet beskikker censorer.

Fagrådet træffer beslutning om oprettelse, nedlæggelse, sammenlægning eller deling af institutter og laboratorier.

Budget- og forretningsudvalg (BFU): Udvalget vælges af og blandt fagrådets medlemmer og består af rektor (formand), 3 lærere, 2 studerende og 2 TAP'er.

Forskningsudvalg: Udvalget vælges af og blandt fagrådets medlemmer og består af 4 faste, heltidsansatte lærere og 2 studerende. Direkte under dette udvalg sorterer forskningsspørgsmål, som ikke efter udvalgets skøn alene angår et af skolens institutter. På baggrund af bidrag fra institutternes forskningsudvalg har fagrådets forskningsudvalg ansvaret for at udarbejde skolens samlede forskningsplan med angivelse af dennes ansvarsfordeling.

Fagrådets forskningsudvalg påtager sig ligeledes at igangsætte forskningsprojekter, som anses for betydningsfulde, og som ikke umiddelbart varetages af den eksisterende forskning.

Studienævn: Forestår koordinering af øvelses-, kursus-, konsulent- og forelæsnings-

aktiviteter, der indgår i grunduddannelsen.

Studienævnet sammensættes med en repræsentant for lærerne og en repræsentant for de studerende fra hvert institut, for bygningskunstinstituttet dog 5 lærere og 5 studerende.

Nævnet vælger selv sin formand. Studienævnet udarbejder på grundlag af bidrag fra institutterne indhold og retningslinier for gennemførelsen af en to-årig basisundervisning i arkitektur. Denne basisundervisning foregår i bygningskunstinstituttets regie i samarbejde med lærere fra de øvrige institutter og fagområder i henhold til følgende retningslinier:

- at den basale introduktion til en mere specialiseret uddannelse indtil videre er to-årig,
- at der i disse basis/introduktionsstudier både i kursus- og i opgaveform indgår en almen orientering og indføring i alle studiets fagområder,
- at redskabs- og forudsætningsdiscipliner inddrages i disse studier, således at studerende ved indgangen til tredje år har tilegnet sig grundlæggende færdigheder og en viden om arkitektfaget som helhed og skolens struktur og muligheder som grundlag for efterfølgende studievalg,
- at faglig differentiering og specialisering inden for det samlede

studieforløb først finder sted fra det tredje studieår.

Endelig har studienævnet til opgave at stille forslag til studieplan for hele skolen til vedtagelse i fagrådet.

Bedømmelsesudvalg: Tilrettelægger og forestår afgangsprøven. Udvalget nedsættes hvert år og består af 7 medlemmer:

Rektor (formand),
3 fastansatte lærere valgt blandt skolens professorer, docenter og videnskabelige assistenter, og 3 censorer valgt af Akademiraadets faggruppe af arkitekter. Inspektøren er udvalgets sekretær (uden stemmeret).

Udvalget nedsætter bedømmelseskomiteerne.

Fagrådet kan i øvrigt nedsætte faste og midlertidige udvalg til at forberede eller afgøre sager inden for bestemte af fagrådet fastsatte sagsområder.

Se endvidere Anordningens § 8.

Institutråd: Ved hvert institut nedsættes et institutråd, der består af samtlige til instituttet knyttede faste, heltidsansatte lærere, studerende, der i antal udgør 5 af lærerrepræsentanterne, samt TAP'ere der i antal kan udgøre indtil $\frac{1}{2}$ af lærerrepræsentanterne.

Institutrådet er instituttets øverste kollegiale myndighed.

Institutrådet træffer beslutning om fordeling af instituttets bevillinger

og lokaler og afgiver indstilling til fagrådet om instituttets budget, om lokaler og udstyr og om oprettelse og besættelse af stillinger til forskere og fastansatte lærere.

Institutrådet udarbejder forslag til fagrådet om nedsættelse eller deling af instituttet eller sammenlægning af instituttet med andre institutter samt oprettelse, nedlæggelse, deling eller sammenlægning af laboratorier.

Institutrådet afgør i henhold til de fastsatte regler sager vedrørende undervisningens form og indhold, studieordningen samt om optagelse og bedømmelse af studerende og udarbejder instituttets årlige bidrag til studieplan på grundlag af forslag fra de til instituttet knyttede lærere. Institutrådet tilrettelægger undervisningen og gennemførelsen af bedømmelsen af de studerende.

Institutrådet træffer beslutning om ansættelse af timelønnede lærere ved instituttet.

Institutrådet nedsætter et forretningsudvalg til behandling af løbende sager, normalt med sammensætningen 2 lærere, 1 studerende, 1 TAP.

Institutrådet nedsætter et forskningsudvalg, der vælges af og blandt institutrådets medlemmer og består af 4 faste, heltidsansatte lærere og 2 studerende. Såfremt der i institutrådet ikke er 4 faste, heltidsansatte lærere, suppleres der med andre lærerrepræsentanter.

Institutternes forskningsudvalg har ansvaret for prioritering af den forskning, der initieres af de til instituttet knyttede lærere.

Institutternes forskningsudvalg pålægges at beskrive og/eller revidere deres forskningsfelt med angivelse af forskningens objekt, formål med forskningen og forholdet til de eksisterende fag- og forskningsfelter inden for deres ansvarsområde.

Se i øvrigt Anordningens § 12.

BILAG NR. 3.**STYRELSESORDNING FOR ARKITEKTSKOLEN
I AARHUS**

(En grafisk afbildning af styrelsesordningen findes side 81).

Skolerådet:

Skolerådet er arkitektskolens øverste kollegiale; organ. Rådet fastsætter principielle retningslinier for skolens arbejde inden for de af ministeriet afstukne rammer. Afgørelser truffet af de af rådet nedsatte udvalg og skolens administration kan påklages til skolerådet.

Skolerådet tager stilling til undervisningsplan og forskningsplan for hvert studieår.

Skolerådet vedtager budgetforslag.

Skolerådet afgiver efter indstilling fra et fagkyndigt udvalg indstilling til ministeriet om ansættelse af professorer og træffer afgørelse om ansættelse af andre lærere og forskningsmedarbejdere.

Skolerådet afgiver indstilling om oprettelse af nye, faste stillinger. Skolerådet beskikker censorer.

Skolerådet består af 30 medlemmer. 12 valgt af og blandt lærernes forsamling, 12 valgt af og blandt de studerendes forsamling og 6 valgt af og blandt det teknisk-administrative personales forsamling. Rektor er formand for skolerådet og leder rådets møder.

Skolerådet kan herudover nedsætte faste eller midlertidige udvalg til at behandle sagsområder eller enkelte sager.

Forretnings- og budgetudvalget:

Udvalget udarbejder indstilling om budgetforslag til skolerådet, samt afgiver indstilling til skolerådet om fordeling af givne bevillinger. I øvrigt kan udvalget handle på skolerådets vegne efter bemyndigelse fra dette.

Udvalget udarbejder retningslinier for fordeling af bevillinger til studierejser, ekskursioner samt til indkaldelse af gæsteforelæsere/konsulenter og tager initiativ til gennemførelse af kurser og forelæsninger rettet mod alle skolens studerende.

Udvalgets kompetence i øvrigt fastsættes i skolerådets forretningsorden.

Udvalget holder sig orienteret om anvendelsen af de i rammeplanen anførte beløb og fremsætter på baggrund heraf eventuelle forslag til revision af planen.

Udvalget har til opgave at foretage analyse af skolens økonomi, med det formål at tilvejebringe planlægning, prioritering og styring via budgettet.

Udvalget udarbejder en specificeret redegørelse for kriterier for de enkelte kontis anvendelse og medvirker til en præcisering af kompetenceplacering i relation til disse spørgsmål.

Udvalget indsamler materiale til brug ved udarbejdelsen af skolens bidrag til

finanslov og angiver retningslinier for opstilling af budgetoverslag for de kommende finansår.

Udvalget disponerer de midler, der er afsat til indkøb af inventar, apparatur, undervisningsmateriel og materialer.

Undervisnings-
udvalget:

Udvalget har til opgave at følge studierne indhold og tage initiativ til diskussion af den faglige udvikling og ansættelsespolitik.

Udvalget tager initiativ til udarbejdelse af undervisningsmateriale.

Udvalget udarbejder forslag til de i anordningens § 14, stk. 1 nævnte reglementer for undervisning og bedømmelse.

Udvalget forvalter og påser, at reglementernes bestemmelser overholdes og tager stilling til fortolknings-spørgsmål ved reglementernes anvendelse.

Udvalget udarbejder forslag til ændring af optagelses- og adgangsbegrænsningsmetoder.

Udvalget udarbejder indstilling om dispensation fra de almindelige adgangsbetingelser.

Udvalget tilrettelægger og koordinerer den i bedømmelsesreglementet beskrevne afgangsprøve.

Udvalget træffer afgørelse ved ansøgning om orlov fra arkitektstudiet.

Udvalget drøfter skolens undervisningsorganisation.

Udvalget udarbejder forslag til fordeling af skolens lærerkræfter.

Forsknings-
udvalget:

Udvalget har til opgave at diskutere forskningen på skolen og i forbindelse hermed til skolerådet afgive indstillinger, der tjener til at styrke forskningen.

Udvalget udarbejder forslag til det i anordningens § 14, stk. 1 nævnte reglement for forskning.

Lokaleudvalget:

Udvalget har til opgave at diskutere lokalpolitikken og i forbindelse hermed til skolerådet afgive indstillinger, der tjener til styrkelse af denne politik.

Udvalget disponerer, efter retningslinier givet af forretnings- og budgetudvalget, over de midler, udvalget forvalter.

Udvalget forestår bygningernes vedligeholdelse og kan i tilknytning hertil træffe beslutning om mindre bygningsændringer. Udvalget udarbejder hvert år en vedligeholdelses- og forbedringsplan for bygningerne.

Udvalget udarbejder i god tid før skoleårets begyndelse:

- 1) en fordelingsplan for skolens lokaler og træffer efter forhandling med de involverede afgørelse om anvendelse af det enkelte lokale,
- 2) en fordelingsplan for skolens inventar.

Udvalget tager initiativ til erhvervelse af nye bygningsafsnit for AAA.

Udvalget administrerer anvendelsen af skolens undervisningsmateriel og træffer afgørelse om materiellets fordeling og lokalemæssige placering.

Biblioteks-
udvalget:

Biblioteksudvalget har til opgave at udstikke de generelle rammer for litteraturvalget til biblioteket og disponerer, efter retningslinier givet af forretnings- og budgetudvalget, over de af skolerådet afsatte beløb til dette formål. Udvalget har til opgave at følge bibliotekets drift, over for skolerådet afgive indstillinger, som sikrer biblioteket en rimelig drift og sikrer brugernes interesser. Lærerrepræsentanter i biblioteksudvalget udgør et litteraturvalgskollegium, der med bistand fra bibliotekets bibliotekar, inden for de generelle rammer, som biblioteksudvalget har udstukket, foretager det konkrete litteraturvalg.

Værksteds-
udvalget:

Udvalget forestår i samarbejde med værkstedernes medarbejdere værkstedernes daglige drift.

Udvalget fastsætter regler for de studerendes og de ansattes adgang til værksted og fotorum og for anvendelsen af værktøj, maskiner og apparatur.

Udvalget træffer beslutning om nyan-skaffelser og disponerer, efter retningslinier givet af forretnings- og budgetudvalget, bevillingerne til dette formål.

